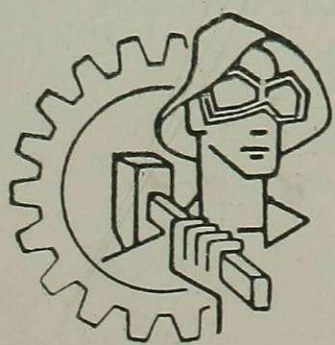
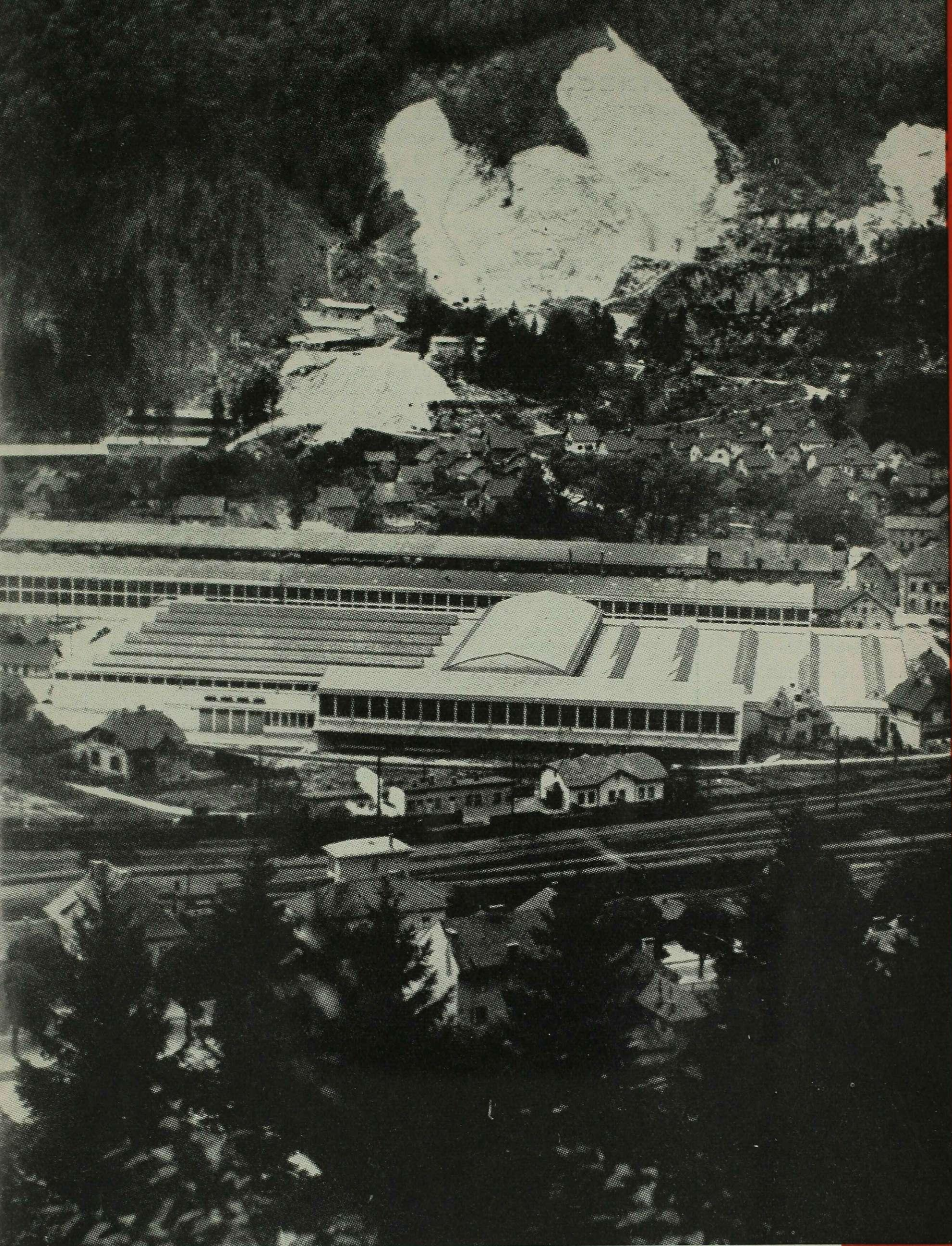

1956

1

ŽELEZAR

Izdaja Tovarniški odbor
Sindikalne podružnice ŽJ

Ureja uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Bojan Cebulj:
Jesenice, Fužinska 12

Naslov uredništva:

Uredništvo »Železarja«
Kazina — Železarna Jesenice

Int. tel. 271

Dopise in fotografije
pošiljajte na naslov uredništva
do vsakega 10. v mesecu
Rokopisi se ne vračajo

Slika na naslovni strani:

Predelovalni obrati iz ptičje perspektive — Foto: F. Torkar

Novosti

Strokovne knjižnice ŽJ

Rasberger: Priročnik za angleško trgovsko korespondenco — DZS Ljubljana 1955.

Frölich: Roza Luxemburg — CZ Ljubljana 1955.

— Priročnik za pregled završnih računa — Uradni list FLRJ, Beograd 1955.

— Priročni leksikon A—Ž — SKZ Ljubljana 1955.

Kraut: Strojniški priročnik — Litostroj 1955.

Bioscoe: Inergoril Microanalysis — London 1955.

Smith: Analytical Procenes — London 1952.

Ponož: Osnove preračunavanja elektr. uporovnih grelnih naprav — DZS 1955.

Majec: Kako se pišu raznovrsni zapisci — Birotehnika 1955.

Modly: Sistemi tolerancije 150 — Tehniška knjiga 1955.

Durrer: Verhütten von Eisenerzen — Stahleisen 1954.

Broilsford: Magnetic Materials — London 1954.

— Opči kurs o pripravi rada I. in II. — Centar za proizvodnost 1955.

Vedon: Radiotehnika — DZS 1955.

Tweney: Chambus's Technical Dictionary.

— Upravni odbor i direktor. Radnički savet — „Informator“ 1955.

Kos: Zgodovina Slovencev — SM 1955.

Gunden: Elektromagnetna nihanja in valovanja I — DZS 1955.

Plečnik: Arhitektura perennis — Ljubljana 1951.

Plečnik: Nabori — SAZU 1952.

Neufert: Bauentwurfslehre — Berlin 1955.

Schleicher: Taschenbuch für Bauingenieur I. in II. — Berlin 1955.

— Dulvel's Taschenbuch für Maschinenbau I., II. — Berlin 1955.

Klingenberg: Technisches Hilfsbuch — Berlin 1952.

Vasiljević: Teorija i analiza bilanca — Beograd 1955.

Chloupek: Proizvodnja sirovog gvožđa — Beograd 1954.

Filonenko: Festigkeitslehre I. in II. — Berlin 1954.

Vidmar: Delovanje električnih strojev — DZS 1955.

Černe: Priročnik za gospodarsko računstvo — DZS 1955.

Pingdahl-Jovanović: Zavarivanje — Beograd 1955.

Leksinografski zavod FLRJ: Enciklopedija Jugoslavije I. (A—Bosk) in Opća enciklopedija I. (A—Cast).

III. izredno zasedanje Delavskega sveta Železarne Jesenice

Zaradi nenadnih sprememb pri možnostih delitve dobička je bilo 6. januarja 1956 sklicano izredno zasedanje Delavskega sveta Železarne Jesenice.

Kot prvo točko dnevnega reda je zasedanje obravnavalo dopolnitev tarifnega pravilnika, ki do sedaj ni obravnaval natančnejših navodil o načinu delitve dobička. Ta dopolnitev tarifnega pravilnika se glasi:

„Do deleža dobička so upravičeni tudi:

- a) vse osebe MIS (brez vajencev), b) uslužbenci Sindikata ZJ, c) uslužbenci naših počitniških domov za odgovarjajoče mesece, d) vse osebe službe delovne preskrbe in e) kadrovcji Železarne Nikšić:

1. če zasedajo redno delovno mesto, dobi jo odgovarjajoči delež dobička, tako kot delavci ZJ, 2. če so preko normativa ZJ, prejmejo pavšalni znesek 1000 din in 3. v kolikor so samo delno na normiranih delovnih mestih ZJ, prejmejo odgovarjajoči delež dobička, vendar ne manjši od pavšalnega zneska.

Upravičeni do deleža dobička so prav tako delavci in uslužbenci za čas:

- a) rednega plačanega dopusta,
- b) bolovanja do in nad 7 dni,
- c) orožnih vaj,
- d) izrednega plačanega dopusta,
- e) udeležbe na raznih tečajih, zasedanjih itd.

Medtem ko:

f) suspenzi in kazni, krajše od 6 mesecev, če je prizadeti ostal v službenem razmerju, zmanjšajo odgovarjajoči delež za ta čas.

g) izredni plačani dopust za razne kulturne in fizikularne nastope in dejavnost zmanjšajo odgovarjajoči delež za polovico dopusta.

Do deleža dobička niso upravičeni delavci in uslužbenci za čas:

- a) neplačanega dopusta za lastne interese,
- b) neupravičenih izostankov, ki zmanjšujejo delež dobičkov po sledečem ključu:

- 1 dan izostanka 5%,
- 2 dni izostanka 10%,
- 3 dni izostanka 15%,
- 4 dni izostanka 25%,
- 5 dni izostanka 35%,
- 6 dni izostanka 50%,
- 7 dni izostanka 65%,
- 8 dni izostanka 80%,
- 9 dni izostan. 100%

Obračun deleža dobička

a) Osnova za obračun je redna tarifna postavka po veljavnem tarifnem pravilniku. V kolikor menja delavec delovna mesta, se za izračun vzame povprečna tarifna postavka zadnjih 3. mesecev. Če je postal invalid v l. 1955, dobi postavko pred invalidnostjo.

b) Izračunane vsote dobička se zaokrožijo na stodinarske zneske in sicer pod 50 din navzdol in nad 50 din navzgor.

Višino deleža kolektiva na dobičku z ozirom na finančno situacijo podjetja določa DS Železarne Jesenice.

Po krajši diskusiji o tem predlogu dopolnitve tarifnega pravilnika so člani sprejeli sklep o spremembi točke „g“ in tako spremljeni predlog dopolnitve potrdili.

V naslednji točki je tov. Krušič obrazložil finančni plan našega podjetja za leto 1955 in več možnosti, ki so nastale zaradi različnih višin udeležbe našega podjetja pri ustvarjenem dobičku. Prvotni delež na dobičku podjetja je bil 7,3% od tega 45% za plače iz dobička in 55% za fond samostojnega razpolaganja. Po tem ključu bi kolektiv perspektivno ustvaril skoraj 106 milijonov dinarjev dobička za plače. Zaradi objektivnih razlogov (podražitev surovin) pa je Okrajni zbor proizvajalcev Radovljica 20. avgusta 1955 dvignil procent udeležbe podjetja na dobičku na 9,2% in sicer 73% za plače in 27% za fond samostojnega razpolaganja, s čemer bi se predvidoma ustvarilo 166,5 milijona dinarjev dobička za plače.

V uradnem listu z dne 6. 10. 1955 pa je bilo objavljeno sicer, da je udeležba podjetja na dobičku v višini 9,2%, toda za plače 45%, ostalo pa za fond samostojnega razpolaganja. V tem primeru bi predvidoma ustvarili sicer skoraj 121 milijonov dinarjev dobička za plače, vendar bi višek ostal tako majhen, da bi ga ne imelo smisla deliti med kolektiv. Zato se je podjetje pritožilo in oba zbora proizvajalcev OLO Kranj sta na zasedanju dne 29. 12. 1955 sklenila, da ostane delež podjetja isti, kot ga je določil OLO Radovljica, to je 9,2% od tega 73% za plače, s pripombo, da se izplača kolektivu 50% 13. plače po postavkah tarifnega pravilnika.

Od dobička ustvarjenega po tem ključu, v višini 166,5 milijona dinarjev, pa smo za premije delavcem in uslužbencem za izredne plačane dopuste, akordne pribitke, nadure, za prevoze delavcev in zavarovalnino,

za razliko hrane v počitniških domovih itd. porabili 103,6 milijonov dinarjev, tako, da ostane še 62,9 milijonov dinarjev, od katerih se okrog 40 milijonov dinarjev porabi za delitev 50% dobička, o ostanku pa naj bi se razpravljalo po zaključenem letnem obračunu.

Predlog o delitvi dobička je bil soglasno sprejet. V krajši diskusiji so nato člani DS obravnavali nastalo situacijo v obratih zaradi pomanjkanja električne energije.

Ob koncu je tov. Krušič obrazložil situacijo glede odobritve izrednih plačanih in neplačanih dopustov za lastne, športne, kulturne in druge potrebe. Po uradnem listu se za vsak dan neplačanega dopusta plača pavšalni socialni prispevek 80 din in to iz fonda dobička za plače, vendar se prizadetim ne sme odtegniti od plače. V zvezi s tem predlaga:

1. Odobrenje izrednih neplačanih dopustov naj se v interesu proizvodnje in delovne discipline omeji na minimum.

2. Pavšalni socialni prispevek za neplačani dopust naj v lastnem interesu plačujejo od 1. januarja 1956 dalje prizadeti delavci

in uslužbenci sami.

3. Pri omejenih in odobrenih neplačanih dopustih za športne in kulturne namene naj pavšalni socialni prispevek plača podjetje, ker odsotnost v teh primerih ni več v interesu posameznika.

Predlog je z glasovanjem sprejet.

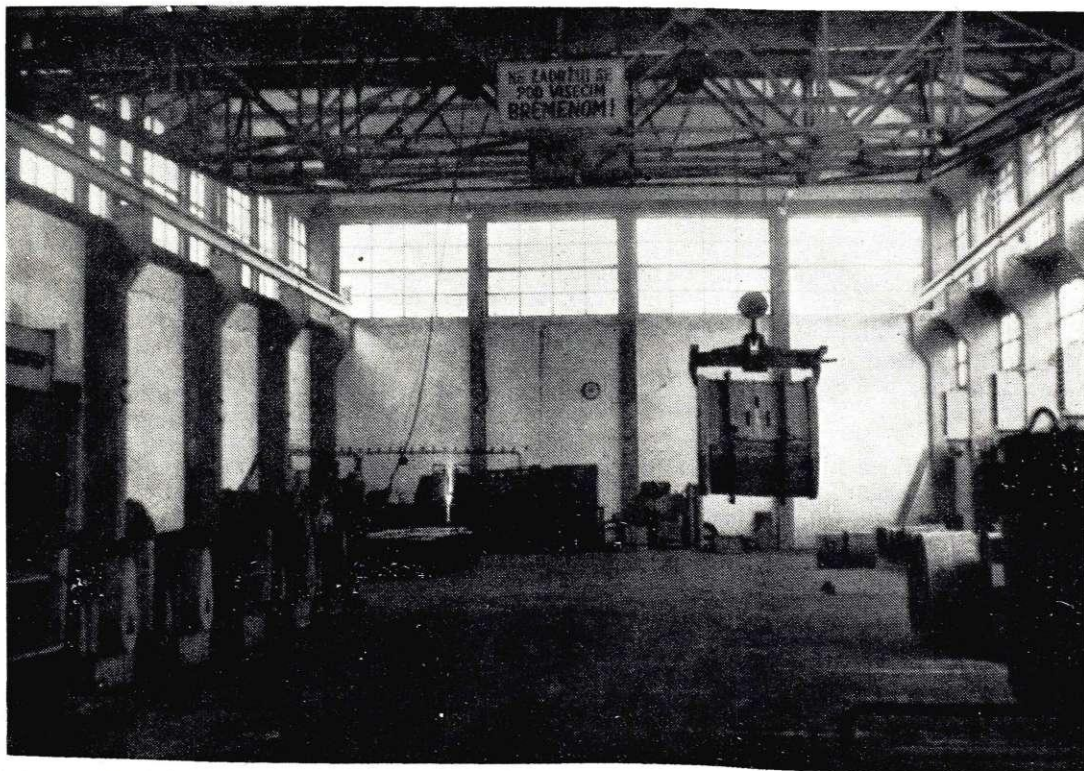
Sklepi III. izrednega zasedanja DS:

1. Potrdi se dopolnitev tarifnega pravilnika, ki določa upravičenost deleža na dobičku s tem, da se točka g) popravi v tem smislu, da so koristniki izredno plačanih dopustov za važne kulturne in fizkulturne prireditve upravičeni do dobička v polnem iznosu.

2. Odobri se izplačilo 13. plače iz fonda dobička v višini 50% osnovne plače po tarifnem pravilniku.

3. Potrdi se sklep o načinu delitve dobička po predlogu finančno-ekonomske komisije pri CDS.

4. Potrdi se predlog, da pavšalni socialni prispevek din 10.-- na uro za neplačani dopust v lastnem interesu plačujejo prizadeti od 1. januarja 1956 dalje delavci in uslužbenci sami.

V lužilnici in pocinkovalnici novih predelovalnih obratov se pridno dela

Sindikalna organizacija našega podjetja je pripravljena na nove in velike naloge

Po končani redni skupščini je novoizvoljeni Upravni odbor sindikalne podružnice Železarnice Jesenice sedel k svoji prvi seji in na njih razdelil dolžnosti in funkcije med člane. Prav je, da s tem seznanimo vse člane sindikalne organizacije, da bodo vedeli, komu so zaupane odgovorne dolžnosti in s tem tudi naloge, ki jih moramo s skupnimi močmi in sodelovanjem vsega članstva v bodoče uspešno in v splošno zadovoljstvo in korist rešiti.

Za predsednika sind. podružnice je izbran **tov. Pinter Tone**, ki je to častno in odgovorno dolžnost opravljal že lani. S tem je že zagotovljen gotov uspeh, saj praksa, da so se najvišji predstavniki naših družbenih organizacij menjavali vsako leto, je bila samo v škodo. Delo pri tako odgovornih nalogah, ki so istočasno vezane še na tako velik kolektiv, nujno zahteva daljši čas, ki posamezniku šele omogoči, da lahko problematiko v svojo širino in potankosti problematike, kar je edino pogoj za uspeh. **Za podpredsednika je izbran tov. Podlipec Ivo**. Funkcijo tajnika je prevzel **tov. Mirko Zupan**, njegov namestnik je **tov. Likovič Lojze**, blagajnik pa je **tov. Rebernik Franc**. Vsi tovariši novega odbora sindikalne podružnice so vsemu kolektivu že poznani kot agilni in sposobni delavci v sindikalni organizaciji, zato jim želimo še novih in novih uspehov pri njihovem odgovornem delu in njih nesebično in požrtvovalno prizadevanje podprimo vsi v korist naše delovne skupnosti.

Za boljše in uspešnejše delo sindikalne podružnice pa je tovarniški odbor postavil še posebne komisije, katerih dolžnost je, da

predhodno podrobno obravnavajo posamezne probleme dela sindikalne organizacije in s tem olajšajo delo Tovarniškega odbora.

Komisija za politično gospodarska vprašanja ima nalogo, da proučuje politične smernice našega celotnega razvoja in sindikalne organizacije in da skrbi za razvoj samoupravljanja, za splošna gospodarska vprašanja v podjetju in izven njega itd. **Člani komisije** so: Pinter Tone, Markelj Slavko, Lenar Jože, Valentar Franc, Jasnič Dante in vsi predsedniki sindikalnih odborov v podjetju.

Komisija za organizacijska vprašanja ima nalogo, da vodi organizacijsko in blagajniško poslovanje Tovarniškega odbora in sindikalnih odborov v obratih, obravnava kulturno-prosvetno dejavnost, kadrovska vprašanja in vso ostalo notranjo organizacijo sindikalne podružnice. **Člani komisije** so: Zupan Mirko, Treven Franc, Rebernik Franc, Leben Franc, Labura Zvone, Koselj Srečko in vsi tajniki sindikalnih odborov v podjetju.

Komisija za socialno zavarovanje in higiensko-tehnično zaščito ima nalogo, da analizira in pomaga reševati probleme socialnega zavarovanja (pokojnine itd.) in probleme higiensko-tehnične zaščite, da se posveča skrbi za človeka (oddih itd.) in skrbi za vsa gospodarska vprašanja s tem v zvezi. **Člani komisije** so: Likovič Lojze, Podlipec Ivo, Dreša Mirko, Markelj Franc, Jamnik Anica, Torkar Henrik in vsi za to odgovorni člani sindikalnih odborov v podjetju.

Občni zbori sindikalnih odborov

V mesecu januarju so se vršili in se vršijo občni zbori sindikalnih odborov po obratih. Spričo nalog, ki stoje pred sindikalno organizacijo v podjetju kot celoto in za sleherni obrat posebej, so ti občni zbori izredne važnosti. S kritično oceno dela v lanskem letu in z jasno perspektivo ter konkretnim delovnim načrtom za bodočnost naj so in tudi morajo biti prelomnica v delu sindikalne organizacije našega podjetja.

Pri tem je treba posebno skrb posvečati kadru, ki bo zavzel v sindikalni organizaciji svoja funkcijska mesta, kadru, ki bo kos vsem nalogam. Prav na vodilnem kadru sin-

dikalnih odborov obratov in na njegovi sposobnosti sloni teža pravičnega in občeukoristnega dela sindikalne organizacije v obratu. Vážna naloga za obratne sindikalne funkcionarje je urejanje in vsklajanje odnosov v obratu, tako v interesu obrata samega, kot tudi s širšim pogledom v interesu naše lokalne in obče skupnosti.

S svojim uspešnim delom za dvig razredne delavske zavesti je naša sindikalna organizacija v podjetju kot celoti in v posameznih obratih dokazala, da je sposobna reševati probleme, ki stopajo pred njo, in dorasla svoji vlogi in nalogam. Seveda

pa temu zmerom in v vseh naših obratih ni tako. Po pregledu dosedanjega dela naših sindikalnih odborov po obratih lahko ugotovimo niz nepravilnosti, opustitev in neodgovornega dela. Z odpravo teh napak in poglobljenim delom v bodočnosti bodo novi sindikalni odbori lahko dosegli še lepše uspehe. Prav pred nove sindikalne odbore se postavlja kot prvenstvena naloga, da z aktivnim delom in vso odgovornostjo prispevajo največji delež pri urejevanju odnosov v obratih, pri razvoju in pravilnem delu organov samoupravljanja in pri izpolnjevanju in utrjevanju zavestne proizvodne discipline.

Se vedno pa pri tem ostaja ena osnovnih nalog sindikalne organizacije skrb za dvig življenske ravni članstva in njegove politične razgledanosti. Ta osnovna naloga pa zahteva res pravilno in požrtvovalno delo ne samo sindikalnih aktivistov, temveč tudi prav slehernega člana sindikata. Vsak član sindikata je poklican, da prispeva svoj delež k delu sindikalne organizacije, brez ozira na to, kakšen položaj v podjetju zavzema. S skupnimi napori in pravilnim kolektivnim delom bomo lahko dosegli uspehe, ki si jih vsi želimo in bodo v korist nam samim, kakor tudi vsej naši družbeni skupnosti.

V pocinkovalnici žice v novih predelovalnih obratih je vse svetlo in prostorno

DOPISUJTE V »ŽELEZARJA«

Plače in produktivnost dela

Dosedanje izkušnje so pokazale, da brez povečanja proizvodnje in pocenitve izdelkov ni mogoče izboljšati plač in s tem življenjskega standarda našemu delovnemu človeku.

Plačilni sistem, ki je bil uveden v letu 1955 in ki bazira na kvalifikacijah in številu delavcev in uslužbencev, ima določene prednosti in pogoje za dvig produktivnosti dela. Uvedba dela po normi in akordu je dala spodbudo za povečanje proizvodnje zlasti pri novih podjetjih in pri onih, ki še niso imeli izkušenj pri uvajanju norm.

Ta sistem v letu 1955 še ni bil do kraja izveden in preizkušen, ker je bil v praksi le 8 mesecev, poleg tega pa zaradi kratke dobe ni deloval v vseh smereh, ki bi mogle vplivati na večjo produktivnost dela. Premijski pravilniki so se šele uvajali, ker nobeno podjetje ni razpolagalo z izkustvi niti s potrebno evidenco, brez katere je vsako uspešno in stimulatívno premiranje izključeno.

Pravilno nagrajevanje delavcev in uslužbencev v podjetju je eno najtežjih ekonomskih vprašanj in istočasno eno najvažnejših vprašanj celotnega gospodarstva. To vprašanje pa je rešljivo samo na ta način, da dajemo tržišču čim več kvalitetnih in cenjenih izdelkov. Da pa to moremo praktično izvesti, je potrebno dobro in smotrno gospodarjenje z našimi podjetji oziroma proizvodnimi sredstvi. V to dobro gospodarjenje spada dobra organizacija dela, štednja s surovinami in materiali, koristna izraba strojev in delovnega časa, skrb za kvaliteto izdelkov in zmanjšanje odpadkov ter evidenca, ki redno zasleduje vse navedene elemente in analizira uspehe in pomanjkljivosti.

Če smo se odločili za dobro gospodarjenje in vlagamo vse svoje sile za čimvečjo in boljšo proizvodnjo, ki bo tudi cenejša, prispevamo svoj delež k večji produktivnosti in s tem v zvezi k izboljšanju splošnega stanja.

Dosedanji plačni sistem v kratkem obdobju še ni mogel dati one spodbude, ki bi se razvila na široko delovno storilnost in jo nagrajevala sorazmerno vloženemu trudu.

Sedanji premijski pravilnik ima pri nas svoje pomanjkljivosti, zaradi katerih ni dosegal svojega namena. Izkušnje lanskega leta pa so pokazale, v kateri smeri ga je treba graditi in izpopolnjevati.

Centralni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije je prav v cilju večje proizvodnosti dela

dal koristno pobudo, da bi podjetja uvedla nov plačilni sistem, ki se mora praktično preizkusiti v nekaterih panogah industrije. V ta namen je izdelal 2 predloga oblikovanja plač in sicer:

1. na osnovi različnih stopenj iz dohodka;
2. na podlagi priznavanja določenega zneska za plače po enoti proizvoda.

Oba predloga imata določene prednosti, najvažnejše pa je to, da delavci prejmejo za svoje delo in napore večje prejemke, ki so jih ustvarili s prihranki na materialu ali času. Na primer: za enoto proizvoda je določena cena (normativ). Vsa ustvarjena proizvodnja se plača po tej ceni, ne oziraje se na število delavcev in opravljenih ur. Z večjo proizvodnjo je tudi mogoče zvišati plačo delavcem, ker cena prodanega izdelka ostaja ista.

Verjetno se bo ta sistem v našem podjetju še praktično preizkusil.

Glede na podaljšanje instrumentov družbenega plana iz leta 1955 na leto 1956 se bo Tarifni pravilnik iz leta 1955 podaljšal na tekoče leto.

Realizirani plačilni sklad iz leta 1955 bo osnova za plačilni sklad v letu 1956. Osnovne tarifne postavke ostanejo zaradi tega nespremenjene. Ker so nekateri obrati povečali proizvodnjo in uvedli nova delovna mesta, nekatera pa ukinili, bo dopolnjen s temi spremembami. Prečiščen bo tudi tekstni del. Osnovne tarifne postavke, norme in premije ostanejo še nadalje sredstva za interno izvajanje plačilnega sistema.

Bistvena sprememba bo v sistemu premiranja, ki bo slonel na dveh glavnih osnovah: povečanju proizvodnosti in znižanju stroškov.

Vsi se moramo truditi, da bomo dosegli v letu 1956 čim večje gospodarske uspehe, katerih končni rezultat bodo tudi večji prejemki na osnovi povečane proizvodnosti dela. Zavedamo se, da sedanji sistem ne predstavlja pravilne osnove oziroma osnovnih vrednosti delovnega mesta v sklopu organizacije podjetja. Pravično oceno in vrednost delovnega mesta ne daje samo kvalifikacija, marveč tudi potrebna spretnost, praksa, odgovornost in pogoji dela, ki so posebno važni v črni metalurgiji.

Te karakteristike pa je mogoče vrednotiti samo na temelju znanstvene analize, ki jo imenujemo analitična ocena delovnega mesta. O tem pa bomo razpravljali v prihodnjem.

Jubilanti 40-letnega dela

V soboto, 28. januarja 1956 zvečer je bila v prostorih Kazine skromna, toda prisrčna svečanost. 24 članov našega kolektiva je slavilo 40-letni delovni jubilej v Železarni Jesenice. Jubilante je nagovoril glavni direktor tov. Milan Kristan in jim nato izročil spominske diplome in denarno priznanje. Letošnjo slovesnost jubilarov 40-letnega dela v podjetju je označevala posebnost, da je med jubilarji bila tudi članica našega kolektiva tov.

Zalokar Ivanka iz žebjarne. Diplom, ki jo je prejel vsak jubilar, je krasil posnetek jubilanta na njegovem delovnem mestu. Iz teh posnetkov smo tudi sestavili našo slikovno reportažo in tako predstavili vse jubilate. Po zakuski se je razvil prijeten tovariški večer, na katerem so bili tudi predstavniki podjetja in raznih družb. organizacij.

Vsem jubilarom čestitamo in jim želimo še obilo zdravih in krepkih let!

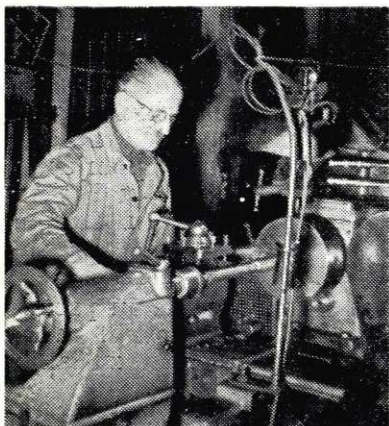

Slike levo od zgoraj navzdol:

Čelesnik Ivan - obrat plavž, portalni žerjav

Čop Jože - obrat žebljarna

Gluhar Tone - obrat martinarna, žerjavovodja

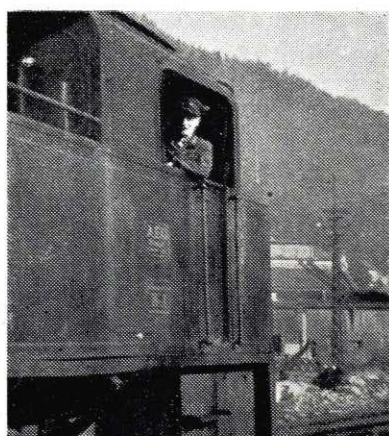

Slike desno od zgoraj navzdol:

Habe Ivan - nadzorna služba, vratar

Homan Jože - obrat promet, kurilnica

Jensko Franc - obrat žebljarna

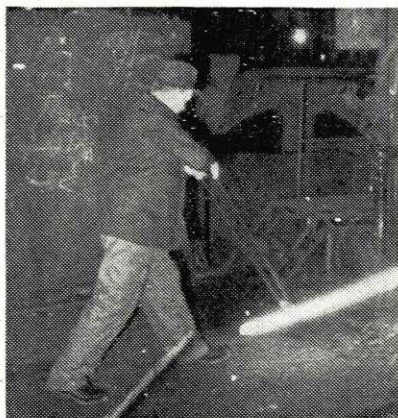
**Slike levo od zgoraj na-
vzdol;**

Lazar Jože - obrat Javor-
nik I.

Ličof Polde - obrat žeb-
ljarna

Mesec Tone - predelovalni
obrati, hladna valjarna

Mulej Alojz - kapitalna iz-
gradnja

Slika v sredini;

Noč Tomaž - obrat Javor-
nik I.

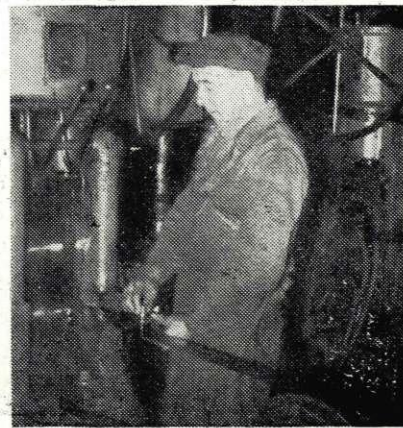
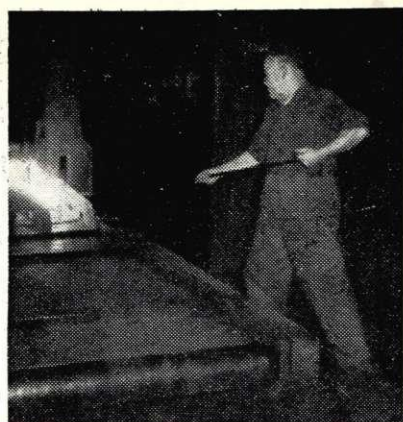
**Slike desno od zgoraj na-
vzdol**

Petrič Franc - obrat žična
valjarna

Pogačnik Franc - obrat Ja-
vornik I.

Praprotnik Albin - obrat e-
lektro peč, strugarna blo-
kov

Pristov Franc - predeloval-
ni obrati, hladna valjarna

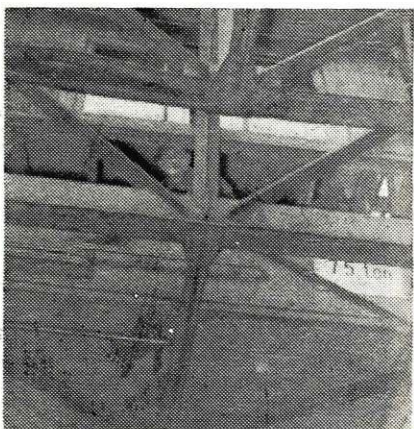
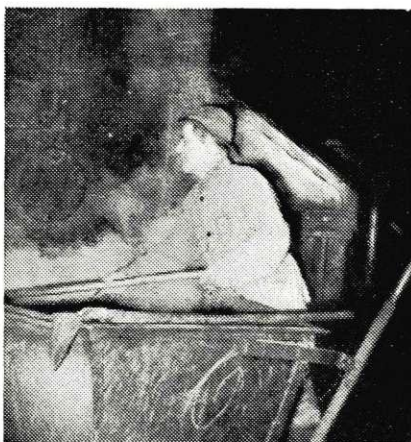
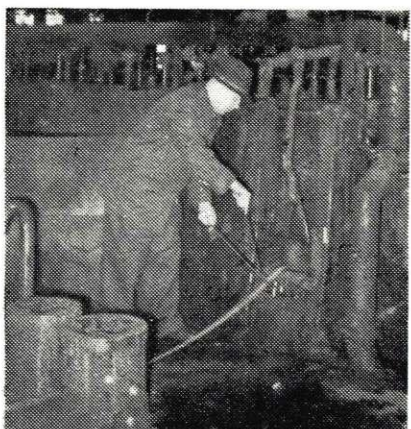
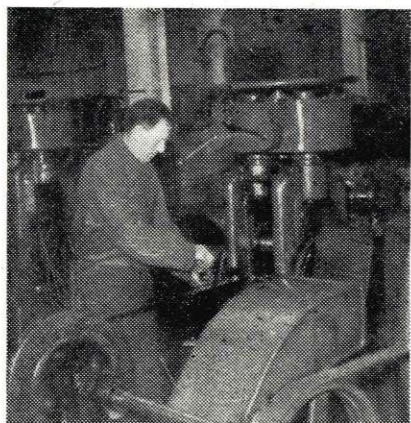
Slike levo od zgoraj na-
vzdol;

Rozman Franc - obrat Ja-
vornik III.

Sovšek Franc - elektro de-
lavnica

Srebernjak J. - obrat Javor-
nik I.

Svetelj Jože - obrat Javor-
nik I.

Slika v sredini:

Šavnik Alojz - obrat marti-
narna

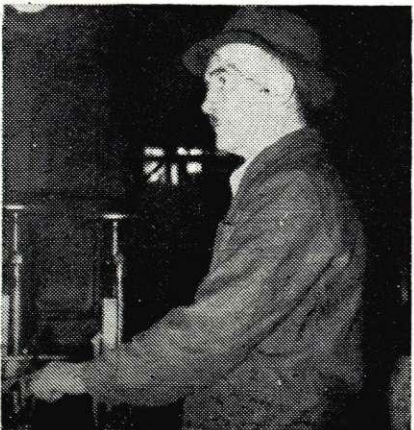
Slike desno od zgoraj na-
vzdol;

Šoberl Pavel - obrat livar-
na

Tancar Albin - predelovalni
obrat, hladna valjarna

Tušer Anton - obrat Javor-
nik I.

Zalokar Ivana - obrat žeb-
ljarna, zavijalnica

Razmišljanja o redu, veselju in zadovoljstvu pri delu

Vsepovsod se danes mnogo govori in piše o proizvodnosti in storilnosti. Čisto preprosta pamet: čim več bomo naredili, tem več bomo imeli!

Za proizvodnjo — pa naj si bo na polju, — v tovarni ali v pisarni — so potrebne štiri reči: material, stroj, človek in metoda. Vse te štiri reči morajo biti med seboj skladne. Nič ne pomeni še tako dober material in dobra surovina, če je stroj slab in obratno. Še slabše je, če so dobre surovine in stroji, pa so slabi ljudje in najslabše je, če so dobre surovine, dobri stroji in dobri ljudje, pa so slabe metode. Zato se danes po svetu veliko ukvarjajo s študijem metodologije dela. Z vprašanjem problematike proizvodnosti v svetovnem merilu se z velikim interesom bavi tudi Ekonomsko-socialni svet pri OZN, ki organizira najrazličnejša predavanja, formira institute, izdaja vrsto publikacij, prireja študijska potovanja in s svojimi inštruktorji uvaja sodoben način organizacije dela po vseh koncih sveta.

Metoda je grška beseda in pomeni načrtni postopek, premišljen način za doseg kakega cilja. Metodologija ali metodika pa je nauk in znanost o metodi. In metoda dela je danes eden glavnih problemov, ki se v najrazličnejših oblikah pojavlja povsod v svetu, čeprav na vseh področjih tudi govorimo o metodah (zdravstvene, učne, vzgojne metode itd.). Skoro ni človeške dejavnosti, pri katerih bi ne mogli govoriti o metodah in organizacijske metode v industriji in poljedelski proizvodnji so se razrasle že v pravico široko in zapleteno znanost, saj enotnih receptov veljavnih za vsako delovno področje seveda ni. Važna zahteva pri postavljanju kakršnekoli delovne metode pa je dobra organizacija dela, ki ima prav tako nešteto oblik in sistemov.

Vendar pa se kljub še tako dobri organizaciji dela ne da doseči vsega, če ljudje na delovnih mestih ne obvladajo potrebnega znanja. Samo poklicno znanje tudi ne zadoštuje, temveč je potrebno tudi nekaj splošne izobrazbe in kulture. In k temu vsemu je potreben še pravilen odnos do dela in sočloveka, o čemer lahko marsikaj slišimo v lepih predavanjih o medsebojnih ljudeških odnosih tov. dr. Zlebnika v ljubljanskem radiu.

Star pregovor pravi, da se človek uči vse življenje. Zato je razumljivo, da ni mogoče zahtevati, da bi imeli na vseh delovnih mestih absolutno sposobne ljudi. Res pa je tudi, da ima — vsaj pri nas — prav vsak

možnosti svoje sposobnosti razvijati in izpopolnjevati svoje znanje. Kdor tega noče, je njegova stvar in težko je k temu siliti. Napredovanje ali nazadovanje je sicer stvar vsakega posameznika, toda po tem se ga in se ga tudi naj ocenjuje. Pravilo: „Vsakemu po njegovem delu in doprinosu skupnosti!“ naj bo resnično pravilo pri ocenjevanju in nagrajevanju, s posebnim poudarkom, na zahtevi po neprestanem bogatenju svojega znanja. Mnogi mislijo, da so strokovnjaki samo tisti z visoko šolsko izobrazbo. Ne, strokovnjak je vsak, ki je mojster svojega poklica, pa naj bo karkoli že. Z dolgoletno prakso v delu in z zanimanjem za praktično in teoretično bogatenje znanja človek postane strokovnjak. Šofer, ki ne zna popraviti svojega avtomobila in ga ne pozna do zadnjega vijaka, ni strokovnjak. Statistika lahko pove, da je v nekem kraju toliko in toliko ljudi s šoferskimi izpitmi, ne pove pa, koliko je resničnih šoferjev — strokovnjakov.

V življenju igrata veliko vlogo pojma teorija in praksa. Vsak od teh dveh pojmov zase ne pomeni mnogo, če nista združena, še manj pa teorija brez prakse, kot praksa brez teorije. Kurjač — teoretik lahko ve, kako visok mora biti plamen v kurišču za vsako vrsto premoga in kakšno je najekonomičnejše kurjenje po kemični analizi odvodnih plinov. Toda kurjač — praktik bo mogoče brez poznavanja te teorije bolje kuril kot kurjač — teoretik. Vsiljuje se vprašanje, kateri od teh dveh je bolj uporaben? Razumljivo je, da se bo sleherni odločil za drugega — praktika. Kaj pomaga teorija in ostale vrline, če človek ni sposoben za določeno delo? Takih primerov je v vsakdanjem življenju in vseh naših gospodarskih panogah nešteto. Poglejmo še en primer! Prvi mojster v jeklarni porabi za isto količino iste kvalitete jekla večjo množino legurnih dodatkov, ki dajejo jeklu posebna kvaliteta svojstva, kot drugi. Zakaj? Drugi dela pazljivo in dodaja legure v času in količini, ki je primerna in potrebna, prvi pa mogoče popolnoma v nepravem času. Torej različni ljudje, različne sposobnosti, različna proizvodnost. To se pravi, mimogrede povedano, da je nujno tudi ocenjevanje vsakega človeka za sebe in posebej. Tudi pri pisarniškem delu so razlike. Na primer: v podjetju delata dve sekretarki, prva je natančna, ekspeditivna in samostojna. Šef ji na došli dopis napiše

samo opombo: „Odpišite negativno“ in ona sama sestavi dopis, napiše na stroj in ga prinese v podpis takega, da ga lahko takoj odpošlje. Drugi pa mora še odgovor sam napisati, in ko ga ta prepiše na stroj, ga mora potem še enkrat, ker je preveč napak. Po tarifnem pravilniku pa imata obe sekretarki isti naziv in isto plačo!

Toliko na kratko o teoriji in praksi pri ljudeh, za primer, kako je že izbira za namestitev eden od važnih faktorjev dela.

Naslednja stvar je vodenje ljudi oziroma delovna organizacija. Za vodilne ljudi ni dovolj, da so samo strokovnjaki svojega poklica, temveč morajo biti tudi praktični psihologi in pedagogi. Kaj se to pravi? Poznati morajo vsakega podrejenega posebej, njegov značaj in temperament, njegovo znanje, navade in tudi njegovo zasebno življenje. Zato je važno poznavanje osnovnih načel psihologije in njih prilagajanje pri spoznavanju posameznika, njegovih bioloških posebnosti in duševnih zmogljivosti kot so: občutenje, zaznavanje, pozornost, pomnjenje, domišljija, mišljenje in govor, čustva, volja itd.

Že mojstra samega bi morale zanimati psihološke posebnosti njegovih podrejenih, njihov značaj, sposobnost, temperament in nadarjenost. S spoznavanjem svojih podrejenih bi jih mojster lahko razdelil v štiri glavne značaje in kot takšne tudi znal obnavnavati in vplivati nanje. Sangviniki so hitro razburljivi, živahni in vihravi, koleriki so ostri in odločni, delajo s strastjo in navdušenjem; flegmatiki so mirni in počasni, melanholiki pa čustveno zelo občutljivi, sramežljivi in zaprti vase. Iz vsakega človeka izstopa ena izmed teh osnovnih oznak temperameta, druge pa se več ali manj prepletajo med seboj, pojavljajo in izginjajo, kajti temperament se lahko spremeni pod vplivom fizioloških sprememb, vplivom vzgoje itd. Če je temperament individualno psihološka posebnost osebnosti, pogojena s fiziološkimi posebnostmi organizma, pa je značaj izraz interesov, prepričanja, idealov in nazorov človeka samega — vse to pa izraz človekove volje. Od tod tudi ta pisana množica vsemogočih oznak za človekov značaj in tudi vsa različnost med ljudmi. Ne glede na temperament in značaj pa lahko pri vsakem človeku govorimo o njegovi sposobnosti in nadarjenosti. To je obsežno področje, ki je danes že pravcata znanost in vsaj z osnovami te znanosti bi moral biti seznanjen sleherni vodilni človek v proizvodnji. Iz tega in poleg vsega drugega izvira namreč tudi zelo važen pogoj za uspešnost dela, to je ravnanje z ljudmi.

Vse lahko spoznamo in vsega se lahko tudi naučimo in priučimo, le odnos do ljudi

in soljudi je stvar doveznosti človeka samega. Ljudi je treba znati oceniti in jih tudi pravilno voditi. Dati jim je treba konkretne naloge in vse možnosti za razvoj njihovega znanja in sposobnosti. Za neuspehe ni treba zmerom iskati krivde pri delavcih, temveč tudi pri vodilnem osebju. Delavci delajo to, kar se jim postavi za nalogo, prav in pametno pa je, če tudi predpostavljeni poslušajo nasvete in predloge svojih podrejenih. Nadrejeni mora v polni meri izpolnjevati naloge svojega položaja in skrbeti za pravilne medsebojne odnose, za zdravo in prijetno vzdušje, za pravičen in pravočasen odmor ljudi, za njih posebno razpoloženje in veselje do dela. Treba je znati odpraviti vse notranje spore in trenja, zato je včasih umestno vnesti v delo tudi malo humorja.

Začasno se da storilnost povečati s stroгим komandnim ravnanjem, stalno povečanje pa je mogoče doseči samo na osnovi zdravih temeljev splošnega razumevanja in zavestnih odnosov. Delavcu mora biti točno odmerjeno delo, predpostavljeni pa mora biti vztrajen, optimističen in vzgled drugim. Če je sam čemern in poln negotovanja, bo ta čemernost in negotovanje prešla tudi na druge. Podrejeni naj nikoli ne vedo, kdaj je njihov nadrejeni vstal z levo nogo, kot se reče. V obratih je treba stremeti za medsebojno izmenjavo izkustev in treba je dati pobudo. Kdor zasluži priznanje, naj ga tudi dobi, pa čeprav to ni prav mogoče tistemu, ki ga mora izreči. In če predpostavljeni kjerkoli pravi: „Moj obrat, jaz sem in bom naredil, meni je uspelo itd.“, ne daje ravno najlepše spričevalo o sebi, saj se veliko lepše sliši: „Naš obrat, mi smo in bomo naredili, nam je uspelo itd.“

Zelo nečastno je tudi skrivanje znanja le za sebe. Poznam primer, ko je nekdo prinesel iz Beograda dve knjigi o sodobnih načinih industrijske organizacije. Eno je dal nekemu inženirju, drugo pa nekemu bivšemu direktorju, oba pa sta knjigi shranila le za se, tako, da kolektiv in imel nič od njih. Zgodijo pa se tudi taki primeri, kot se je zgodil z nekim tovarišem, ki je bil premeščen v drug oddetek, pa so ga tam sprejeli kot gobavca, ga izolirali, pustili brez dela, da bi bilo vseeno, če bi sploh prišel ali ne in ga leto dni niti vprašali niso, kaj počenja. K sreči je imel tovariš dovolj moči, da je sam našel zaposlitev in istočasno pridno študiral, nato pa s pridobljenim znanjem odšel v drugo podjetje, kjer so ga z veseljem sprejeli.

Naš pisatelj Fran Levstik je dejal: „Ne kar mora, kar more, to mož storiti je dolžan!“ Ali z drugimi besedami: ne storiti samo to, kar smo prisiljeni, temveč to, kar

nam nalaga dolžnost in zavest. Danes, ko vse naše delo sloni na principih delavskega upravljanja, ima sleherni možnost oziroma pravico in še več, celo dolžnost, da s svojimi pripombami koristi delu in naporom vse naše skupnosti. Prav danes pa tudi mnogo-krat slišimo: „Pojdimo pogledat, kako imajo to in to organizirano drugje!“ Prav je tako in tudi koristno. Toda še bolj prav je, če to in to naredimo najprej sami doma. Zdi se mi, da včasih že malo preveč eksperimentiramo in odkrivamo Ameriko tam, kjer je že odkrita. Če smo na osnovi lastnih izkušenj in medsebojnih dogovorov napisali svoje zakone in pravila, se teh pravil držimo! In če ugotovimo, da kakšno pravilo ne odgovarja praksi, ga popravimo in delajmo dalje! Kaj se res nihče ne zaveda škode, zaradi iz leta v leto novega postavljanja raznih normativov, plač, norm itd., ki nam jemlje mnogo truda in časa in bi ga koristneje porabili za študij napredka proizvodnosti in storilnosti, na drugi strani pa se tudi izognili vsakokratnim razburjanjem in nervoznosti!

Lep slovenski pregovor tudi pravi: „Boljši je sok v miru, kot pečenka v prepiru.“ Zato se izogibajmo sporom, če so pa že neizbežni, naj ostanejo v mejah dostojnosti. Splošno znano je, da najbrže ni družine na svetu, ki se ne bi nikoli sprla. Malo manj znano pa je, da v vzgojenih in pametnih družinah zaprejo okna in vrata, kadar se sprejo med seboj, ker vedo, da je prepir trenutnega značaja in, da vzroki za prepir ponavadi kaj hitro postanejo nevažni in pozabljeni. Seveda pa imajo drugod spet navado, da se jim imenitno zdi, če sliši vsa soseska njihov prepir in poznam može, ki se celo hvalijo, češ to smo „možakarji“, ker nas ni strah pokazati prav vsem svoje oblasti in sile. O njihovi duševni revščini ni treba govoriti. In podobno, kot je v vsaki družini, je tudi z našo železarsko družino. Zgodilo se je že, da smo tudi mi odprli okna in vrata na stežaj, da se je slišalo daleč naokrog, čeprav vse skupaj ni bilo vredno „počenega groša“. Prav je, da javnost zve za nepravilne reči, ki so v škodo za vso skupnost, reči pa, ki ustvarjajo le slabo kri in razpoloženje in so povod le za jalove debate po kotih, kuhinjah in cestah, pa bi bilo boljše opustiti.

Imamo pa seveda tudi nerodne ljudi, ki niso sami krivi, če so marsikdaj s soljudmi takšni, kot ni prav, niti lepo. Te je seveda treba na lep način vzgajati in vzgojiti. Če me šofer vrže iz avtobusa z besedami: „Dol, prmejduš, kaj ne vidiš, da je poln!“ se ne bom prepiral z njim, ker praviho, da pametnejši odneha. Ob vsem tem le hočem reči, da je med nami vsemi treba

začeti gojiti malo več srčne kulture in iskrenjših človeških odnosov. Saj nima nihče ničesar od tega, če drug drugemu pljuvamo na glavo. Tudi malo več poslovnega takta imejmo. Za vsako malenkost res ni treba k grupnemu šefu, če je mojster tukaj in to lahko uredi. S tem kršimo pravila in red, jemljemo mojstru pravice in ugled, grupnega šefa pa obremenjujemo z malenkostmi, ki ne spadajo v njegov delokrog in mu tako krademo čas.

Samovzgoja vsakega posameznika po etičnih načelih je tudi nujna. Naše obnašanje in zadržanje naj bo dostojno in častno za industrijskega delavca. Pomislimo pri tem samo na naše pozdravljanje. Nič prave pri srčnosti, samo še hladna zunanost in formalnost. S svojim nastopom in obnašanjem dajemo včasih tudi slab vzgled mladini. Po železarni razpaseno kvantanje se še nekako prenese, če to počenjajo med seboj starejši ljudje, če pa s praznim in umazanim čevkanjem spravljajo v neroden položaj mlada dekleta in fante, pa jim prav gotovo ni v čast in ponos.

Besedi red in disciplina bi že zdavnaj morali izginiti iz naših pogovorov. O redu in disciplini se govori pri neurejenih ljudeh, ne pa pri ljudeh, ki so jim že starši in okolica vzgojili te lastnosti. Če smo se zaradi varnosti prometa dogovorili takorekoč po vsem svetu, da bomo vozili desno in levo prehitovali, potem se tega dobro vzgojen človek že podzavestno drži. Slabo vzgojen in samopašen človek pa se na to ne ozira in niso mu mar posledice za neodgovorno ponašanje. Slabi lastnosti sta tudi domišljava vsevednost in pojmovanje nekaterih, da se človek začne šele z akademsko izobrazbo. Res je sicer, da tisti, ki več študirajo, tudi več vedo, res pa je tudi, da en sam človek tega nikoli ne ve, kar jih ve več skupaj. In znanja si lahko pridobi vsak, kolikor si hoče, če gre samo v našo strokovno knjižnico. Žal pa našo strokovno knjižnico obiskuje bore malo ljudi in zalednica lepih in zanimivih knjig leži nedotaknjena in zapuščena. Mogoče mislijo člani kolektiva, da je knjižnica namenjena le inženirjem in tehnikom. Temu ni tako, saj je namenjena in na razpolago prav vsem članom kolektiva.

Prav bi bilo, če bi obrati tudi vodili evindenco o posameznikih, koliko časa so že v podjetju, še preden so z aposeni 40 let. Skromno priznanje in čestitka komu, ki je dopolnil 20 let dela pri podjetju, bi imelo prav gotovo velik človeški in moralni učinek, saj iz izkušnje vemo, da morala marsikdaj pomeni več kot vse drugo. Spomnimo se samo na moralo naših borcev v NOV, ki so prav z njo kljubovali, tolkli in zmagova-

li tudi stokrat močnejšega sovražnika. Navedel sem samo nekaj reči, mislim pa, da bomo morali o vsem tem še vsi veliko razmišljati in tudi storiti, da bomo vnesli na naša delovna mesta več veselja, zadovoljstva in čuta odgovornosti do dela.

France Matiša

Znanje je močno orožje posameznika in družbe

Poleg rednega delovanja Metalurške industrijske šole in Metalurškega delavskega tehnikuma do konca šolskega leta 1954/55 in s pričetkom oddelka ljubljanske Tehnične srednje šole, je skrbela Železarna Jesenice v letu 1955 za splošni in strokovni dvig kadra tudi potom organiziranja raznih tečajev. V skupnem je bilo v letu 1955 organiziranih 16 tečajev, od tega 8 za delavce in uslužbence Železarne Jesenice, 8 pa za kadrovc Železarne Nikšič, ki so v jeseniški železarni na praksi. Organizirane tečaje je obiskovalo skupno 717 tečajnikov. Večina tečajev je bila organizirana na predlog obratovstev, dočim je bil tečaj vlečne in prometne službe organiziran na zahtevo jugoslovanskih železnic, tečaj protiletalske za-

ščite pa na zahtevo te ustanove. Namen tečajev, dvigniti nivo splošnega in strokovnega znanja ter pridobiti osnove za polaganje izpita za kvalificiranega ali visokokvalificiranega delavca, je bil dosežen. Vsi tečaji, razen tečajev vlečne službe, so bili v razredih bivšega Delavskega tehnikuma odnosno v razredih sedanje Mojstrske šole in Tehnične srednje šole. Na tečajih, ki so bili organizirani v okviru referata strokovnega šolstva ZJ, so bili predelani učni načrti tečajev, predavali pa so strokovnjaki jeseniške železarne, ki se že vsa leta bavijo z vzgojo kadra.

Tabelaričen pregled tečajev iz leta 1955 je naslednji:

PREGLED

strokovnih tečajev, organiziranih pri Železarni Jesenice za dvig kadra v letu 1955.

Štev.	Tečaj	Trajanje	Za potrebe	Število tečajnikov	Tečaj dokončalo	Uspeh
1.	vlečne in prom. službe	12 mesecev	Železarne Jesenice	186	168	prav dober
2.	žerjavovodski	4 mesece	Železarne Jesenice	62	50	dober
3.	žerjavovodski	2 meseca	Železarne Jesenice	18	18	prav dober
4.	kurjačev generatorjev	3 mesece	Železarne Jesenice	30	30	dober
5.	telefonskih zvez	1 mesec	Železarne Jesenice	3	3	prav dober
6.	ogrevalcev Javornika II	1 mesec	Železarne Jesenice	16	16	dober
7.	mojstrski	1 mesec	Železarne Jesenice	150	150	dober
8.	protiletalske zaščite	5 mesecev	Železarne Jesenice	120	120	prav dober
9.	laborantski	8 mesecev	Železarne Nikšič	12	12	prav dober
10.	valjavcev prof. valjarne	8 mesecev	Železarne Nikšič	28	20	dober
11.	valjavcev ploč. valjarne	8 mesecev	Železarne Nikšič	24	18	dober
12.	valjavcev hlad. valjarne	8 mesecev	Železarne Nikšič	28	24	dober
13.	topilcev mart. peči	8 mesecev	Železarne Nikšič	24	20	dober
14.	žerjavovodski	3 mesece	Železarne Nikšič	18	8	prav dober
15.	za kadrovc Jvk III	5 mesecev	Železarne Nikšič	12	8	prav dober
16.	tečaj nemščine	2 meseca	Železarne Nikšič	40	40	dober
Skupaj 16 tečajev		79 mesecev		771	705	dober

Vsak tečaj je trajal povprečno 5 mesecev, obiskovalo ga je povprečno 50 tečajnikov, ki so dosegli na izpitih koncem tečaja, kakor tudi na tečajih brez zaključnega izpita v splošnem dober uspeh.

Pred izpitno komisijo LOMO Jesenice je v letu 1955 položilo izpit za kvalificiranega delavca 54 kandidatov; od teh 34 iz Železarne Jesenice in 20 iz Železarne Nikšič. Pred izpitno komisijo OLO Kranj, pa je v letu

1955 opravilo izpit za visokokvalificiranega delavca 5 kandidatov iz Železarne Jesenice.

Poleg omenjenih tečajev je obiskovalo v letu 1955 lepo število članov kolektiva Železarne Jesenice tudi ostale strokovne in je-

zikovne tečaje, kot so strojepisni tečaj, stenoGRAFSKI tečaj in tečaji angleščine, nemščine in francoščine, ki jih vodi referat strokovnega šolstva, finansira pa Ljudska univerza Jesenice.

Ing. Gautsch O.:

Hitra identifikacija jekel s pomočjo elektrografske in kapalne analize

Hitro razpoznavanje jekel je za kovinsko industrijo zelo važno, bodisi v laboratoriju, obratu, skladišču gotovih izdelkov ali na zbirališču odpadnih kovin. Velika prednost teh metod je v tem, da so hitre, poceni, da ne poškodujejo kovinske površine in da aparature in pribor niso vezane na določeno mesto, temveč prenosljive. Postopki, preizkušeni v Železarni Ravne na Koroškem, so dali zadovoljive rezultate na mnogih raznovrstnih jeklih.

Elektrografska analiza (Elektrographic spot testing) temelji na anodnem odtapljanju kovine s pomočjo istosmernega toka. Nastale ione vezemo na visokokapilarno adsorbivno sredstvo (elektrografske folije ali filtrirni papir), kjer jih potem dokazujemo s specifičnimi reagenti, ki dajejo dobro zaznavne barvne reakcije. Najenostavnejša aparatura se sestoji iz baterije (4–8 V), ampermetra, premičnega upora in katode s površino 1 cm², iz čistega aluminija ali iz platine. Praktično postopamo tako, da na primerno očiščen vzorec (n. pr. s smirkovim papirjem) položimo z določenim elektrolitom prepojen košček filtrirnega papirja površine 2–3 cm², nakar vzorec anodno priključimo v tokokrog in pustimo teči za določen čas gotov tok. Nato kanemo na kovino, oziroma filtrirni papir 1–2 kapljici reagenta, ki nam z barvno reakcijo pokaže, ali je iskani legurni element prisoten ali ne. Za določeno število ampersekund, ki pretečejo skozi vzorec, se po Faraday-evem zakonu odtopi določena množina ionov, vendar moramo upoštevati, da posamezni legurni elementi niso enakomerno porazdeljeni v vzorcu, zato je priporočljivo izvesti več paralel, predno izrečemo končno sodbo. Elektroliti, ki jih uporabljamo, morajo biti kemijsko indiferentni in naj povzročajo čim manjšo polarizacijo.

Na uporabi določenih časov in gostoti toka, različnih specifičnih reagentov, kakor tudi na različni intenziteti obarvanosti filtrirnega papirja po reakciji je osnovana semikvantitativna elektrografska analiza. Tako je n. pr. pri niklju možno ločiti na osnovi

primerjave obarvanosti po reakciji z dimetilglioksimom koncentracije okoli 1, 5, 10, 20 in več odstotkov. Pri reakciji na krom lahko ločimo nad 1% z difenilkarbazidom, nad 4% s srebrovim nitratom in nad 12% z vodikovim peroksidom. Tudi v slučaju mangana lahko razlikujemo koncentracije nad 0,8% in nad 10%, kar je (isto velja za preje navedeno ločenje vsebnosti) z metalurškega vidika zelo pomembno.

Ker so podatki za meje določljivih koncentracij le približni in ker obstajajo kvalitete s kritično mejno koncentracijo gotovih elementov (n. pr. 0,8–1,2% Cr), moramo vsako kvaliteto na podlagi empiričnih poizkusov uvrstiti v identifikacijsko shemo: Praktično preverjanje sheme je potrebno tudi zato, ker vpliva na razvrstitev legurnih elementov v jeklu in na sposobnost anodnega odtapljanja verjetno tudi termična obdelava ter vezava legurnih elementov v obliki karbidov. Žal ne moremo na ta način razlikovati jekel s slično kemijsko sestavo, vendar so nam v to svrhu na razpolago druge metode, kakor iskrne probe, magnetne in trdozne meritve.

Poizkusi elektrografske analize z izmeničnim tokom, pri čemer naj bi se na aluminijevi katodi tvorila usmerjevalna zapor na plast, so dali dobre rezultate le pri višjih koncentracijah niklja, kroma in mangana.

Kapalna analiza (Tüpfelprobe) temelji na odtapljanju kovinske površine s pomočjo kislin. Kislo raztopino spravimo v epruveto in v njej izvršimo za določen element specifično barvno reakcijo. Z uporabo standardnih raztopin lahko s pomočjo vizuelnega kolorimetiranja izvršimo tudi semikvantitativna določanja.

S temi postopki in z iskrno probo na volfram je uspelo sestaviti identifikacijsko shemo, ki se nanaša na proizvode Železarne Ravne na Koroškem. Shema se da poljubno dopolnjevati z novimi kvalitetami, in jo vsak kemik lahko sam skonstruira na način, ki je prikazan v reviji Arch. Eisenw. 7/8, str. 23, 1954.

Posamezni postopki

Prvi korak k identifikaciji nekega jekla je poizkus na bakrov madež. Če se hitro pojavi, nam pokaže, da imamo opravka z jeklom podvrženim koroziji (navadno vsebuje manj kakor 12% kroma), če pa se počasi ali sploh ne prikaže, imamo pred seboj pasivno in proti koroziji obstojno zlitino. Važno je, da ima vzorec sobno temperaturo. Postopamo tako, da na očiščen vzorec kanemo 1–2 kaplji raztopine, ki vsebuje 10 ml koncentrirane žveplene kisline in 10 g kuprisulfata v 50 ml destilirane vode.

KROM

Elektrolit je 3n žveplena kislina, čas odtapljanja 5 sekund, gostota toka pa 1 A/cm². Rumeno obarvan filtrirni papir, ki po dodatku 15% raztopine vodikovega peroksida pomodri (barva perkromne kisline hitro izgine), kaže, da je v zlitini nad 12% kroma. Za ugotovitev kroma nad 4% uporabljamo kot elektrolit 20% raztopino natrijevega nitrata; čas znaša 5 sekund pri 0,8 A/cm². Reagens je nasičena raztopina srebrovega nitrata, ki vsebuje dodatno 5% solitrne kisline. Prisotnost kroma kaže rdeče-rjava barva. Koncentracijo okoli 1% dokažemo z enakim elektrolitom. Gostota toka naj bo 0,1 A/cm² pri 120 sekundah, reagens pa je raztopina, ki vsebuje 0,25 g difenilkarbaziida v 100 ml etanola. Raztopino stabiliziramo s 4 g anhidrida ftalne kisline in jo moramo zavreči, čim se močneje obarva. Karmin-viola barva pomeni prisotnost kroma.

KOBALT

lahko določimo sigurno le, če ga je v zlitini najmanj 4%. Elektrolit je nasičena raztopina amonfluorida, čas 30 sekund pri 0,8 A/cm². Reagens je nasičena raztopina amonrodanida v acetonu, ki da na filtrirnem papirju obstojno modro-zeleno barvo. To reakcijo moti baker, ki pa navadno ni prisoten.

NIKELJ

nad 0,5–1% dokazujemo na kovini ali na papirju. Kot elektrolit uporabljamo nasičeno raztopino amonfluorida, čas znaša 3 sekunde, gostota toka pa 0,8 A/cm². Reagenčna raztopina vsebuje 10 g dimetilglioksina v 1 l etanola. Po nekaj sekundah se pokaže za nikelj značilna svetlordeča barva, ki mora biti obstojna.

MANGAN

nad 10% ugotavljamo s pomočjo nasičene raztopine amonfluorida, čas znaša 5 sekund pri 1 A/cm². Na papirju se pojavi rdeče-roza barva permanganata, ki pa takoj zopet izgine

zaradi redukativnega delovanja celuloze filtrirnega papirja. Mangan nad 0,8% dokazujemo zopet z nasičenim amonfluoridom kot elektrolit, pri času 90 sekund z 1 A/cm². Filtrirni papir nato posujemo s kristalnim amonpersulfatom, na katerega kanemo še 1–2 kaplji 30% solitrne kisline, ki vsebuje 1% srebrovega nitrata kot katalizator. Po 30 sekundah se pokaže rdeče-roza barva, ki dokazuje mangan.

MOLIBDEN

v količini nad 0,4% določamo s 5% raztopino solne kisline kot elektrolitom; gostota toka znaša 1 A/cm² pri 60 sekundah. Filtrirni papir posujemo s trdim kalijevim etilksantogenatom, kar da v prisotnosti molibdena viola-rdečo barvo. Kot reagens lahko uporabljamo tudi 6% raztopino kalijevega rodanida, ki da obstojno rjavo barvo. Pred reakcijo moramo feri-ione reducirati v fero-obliko z raztopino, ki vsebuje v 100 ml vode 35 ml solitrne kisline, 20 g stanoklorida in nekaj elementarnega cina.

VOLFRAM

lahko takoj vidimo po značilnih iskrach na brusnem kamnu. Elektrografsko ga ugotovimo zanesljivo le, če je prisoten v količini nad 4%. Čas znaša 60 sekund, gostota toka pa 1 A/cm². Reagens je raztopina, ki vsebuje 25 g stanoklorida v 70 ml koncentrirane solne kisline. Pozitivna reakcija je nastanek volframovega modrila. Drug reagens je vodna raztopina rodamina-B (0,1 g/l), ki naj bo vedno sveža, ker ni dolgo obstojna. Dokaz za volfram je prehod barve rodamina-B iz rdeče v violetno, ki pa je težko zaznaven.

SILICIJ

v množini nad 8% spoznamo takole: 1–2 kaplji raztopine, ki vsebuje 3 g koncentrirane žveplene kisline in 10 g kalijevega bikromata v 100 ml vode kanemo na filtrirni papir. Po 120 sekundah anodnega odtapljanja z 1 A/cm² operemo vzorec z destilirano vodo in ga omočimo z nasičeno raztopino metilenmodrega v vodi. Z vodo neodstranljiva modra barva je znak, da je v zlitini nad 8% silicija.

ŽELEZO

ugotovimo z 10% raztopino kalijevega ferocianida, ki da na kovini in papirju značilno intenzivno modro barvo. Elektrolit je 15% žveplena kislina, čas 5 sekund pri 1 A/cm².

TITAN

nad 0,5% najdemo s kromotropsko kislino (5 g/100 ml vode) in 25% vodno raztopino stanoklorida. Kot elektrolit uporabljamo 5%

raztopino kalijevega klorida. Čas je 60 sekund, gostota toka pa 1 A/cm². V prisotnosti titana se pojavi rdeča barva na kovini in papirju.

BAKER

v količini nad 0,5% določamo z nasičenim amonfluoridom kot elektrolitom s časom 60 sekund pri 1 A/cm². Reagens je nasičena raztopina alfa-benzoinoksina v etanolu in da, če je navzoč baker, rumeno-zeleno barvo na kovini in papirju.

ALUMINIJ

ugotavljamo z 20% raztopino natrijevega nitrata kot elektrolit, gostota toka je 1 A/cm² pri 60 sekundah. Reagens je nasičena raztopina alizarina-S v etanolu, ki da z aluminijem rdečo barvo na kovini in papirju.

MOLIBDEN IN VANADIJ

(kapalne reakcije)

Na očiščeno površino kanemo 4 kapljice solitrne kisline 1:1 in 2 kapljici koncentrirane solne kisline. Ko preneha razvijanje mehurčkov, spravimo raztopino v epruveto in speremo površino s trikratnim dodatkom po 2 kapljici žveplene kisline 1:3. Medtem kislino na vzorcu vedno dobro premešamo s stekleno palčko. Dodamo 2 kapljici solitrne kisline, zavremo, zopet dodamo 2 kapljici iste kisline in previdno kuhamo 1 minuto. Po ohlajenju dodamo 2-kratni volumen žveplene kisline 1:3, nato pa po kapljicah nasičeno raztopino kalijevega permangata, dokler ne dobimo raztopine z obstojno rdečo barvo. Energično premešamo in delimo raztopino na dva dela.

VANADIJ

Prvemu delu dodamo 1–2 kapljici nasičene raztopine natrijevega nitrata, da rdeča barva izgine, nato 5 kapelj anilina v etanolu (1:1).

Dobro premešamo, nakar se, če je vanadij prisoten, pojavi zelena do modra barva.

MOLIBDEN

Drugemu delu dodamo kapljico nasičene raztopine kalijevega rodanida, energično premešamo in dokapavamo raztopino stanoklorida (25 g SnCl₂ · H₂O + 35 ml HCl + 1 g Sn v 100 ml H₂O) dokler rdeča barva po 20 sekundah ne oslabi. Dodamo še 2 kapljici iste raztopine in čakamo 20 sekund.

Rumena barva kaže manj kakor 0,5% Mo. Oranžna barva kaže od 0,5 do 1% Mo, rdeče oranžna pa nad 1% Mo.

SILICIJ

(kapalna reakcija)

Na očiščen vzorec kanemo 2 kapljici solitrne kisline 1:1; ko preneha razvijanje mehurčkov, ju prenesemo v epruveto in umijemo vzorec z 1 ml vode; tudi stene epruvete splaknemo z 1 ml vode, nakar dodamo 2 kapljici solitrne kisline 1:1 in dobro mešamo 30 sekund. Dobljeno raztopino razredčimo z 8 ml vode in zopet premešamo. 1 ml te raztopine prenesemo v drugo epruveto in razredčimo z 1 ml vode. Dodamo 3 kapljice 5% raztopine amonmolibdata, energično premešamo in pustimo pri miru 5 minut. Nato dokapavamo 9 kapelj žveplene kisline 1:3 in mešamo, dokler ne izgine oborina, nakar dodamo 3 kapljice 1% raztopine stanoklorida. Zadnjo dobimo, če zmešamo 9 kapelj raztopine SnCl₂, ki jo uporabljamo pri določanju Mo, 45 kapelj žveplene kisline 1:3 in 7 ml vode. Ta raztopina je obstojna le 1 delovni dan. Zelena do modra barva kaže prisotnost Si.

Literatura: Arch. Eisenw. 7/8 23 (1954) Tannanajev, Besstružkovij analiz. Moskva 1945 W. G. Berl, Physical Methods in chemical Analysis, New York, 1950 Vol. II.

Miha Klinar:

PRVI SNEG

Pobral je listje z drevja piš leden,
v oblake sive grabijo vrhovi.
V dolino se je splazil dan meglen,
vanj tonejo porušeni domovi.

Življenje sivo se nagiba k smrti:
ožgan, polomljen, prazen sadovnjak
— tako kot mi, prestrašani, potrti —
gubi se žalostno v pepelnat mrak.

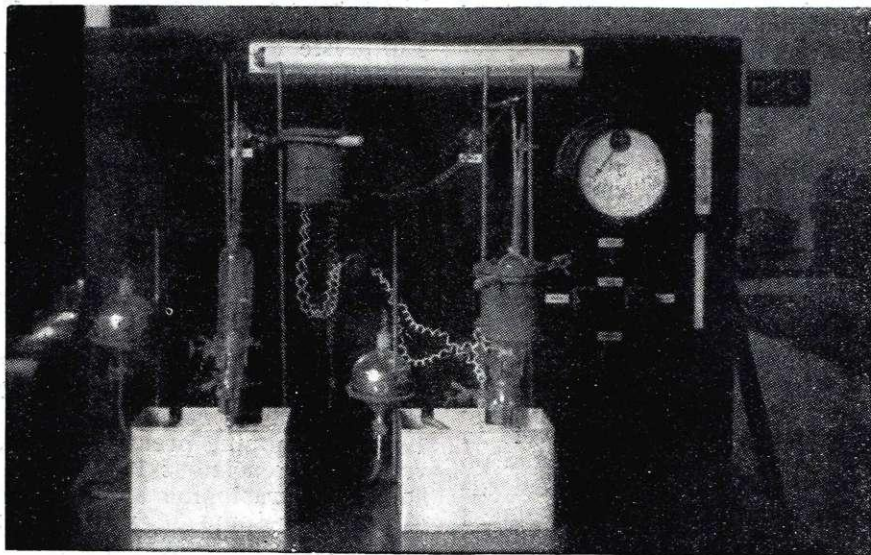
Iz nizkih megel pleše prvi снег
in vedno bolj nagosto naletava ...
Ko vsipa v krogih se na gozd in breg,
nam z belo grozo sanje zasipava.

1944.

Naši novatorji in racionalizatorji so pridno na delu

Z današnjo sliko vam predstavljamo enega izmed uspehov naših novatorjev in racionalizatorjev, ki se na vseh delovnih popriščih naše Železarne pridno in uspešno uveljavljajo.

določiti vsebnost plinov v ferrosiliciju. Praksa je pokazala, da je za dinamometer uporabljen edini ferrosilicij, ki vsebuje do 25 ml plinov na kg ferrosilicija. Ferrosilicij z večjo vsebnostjo pli-

Na sliki vidite doma izdelan aparat za določanje plinov v ferrosiliciju. Naša Železarna je ena izmed štirih tovarn na svetu, ki izdelujejo dinamično pločevino. Zaradi plinov, ki jih vsebuje ferrolegrura, pride včasih do motenj pri vlivanju dinamometerja v kokile, ker plini ferrosilicija burno izhlapevajo in povzročajo prekipenja.

V kemičnem laboratoriju je bil zato izdelan aparat in metoda po kateri je mogoče že v napre-

nov ne odgovarja za to kvaliteto, lahko pa se uporabljati z desoksidacijo pri ostalih kvalitetah.

Aparat pa ne služi samo pri ferrosiliciju, temveč se ga lahko uporablja tudi za ostale ferrolegrure in nekatere kovine, kot n. pr. nikelj v tabletah, ki ga uporablja elektro peč.

Zamisel za aparat in metodo dela z njim je dal tov. Erzancev Aleksander, po njegovih načrtih pa ga je izdelal tov. Tratnik Lojze.

Dobri uspehi jeseniških strokovnih šol v I. polletju

Z letošnjim šolskim letom obstojajo pri Železarni Jesenice tri strokovne šole. Poleg Metalurške industrijske šole je bila ustanovljena s šolskim letom 1955/56 Mojstrska šola, ki ima metalurški in kovinarski oddelek. V nadomestilo z lanskim šolskim letom ukinjenega metalurškega delavskega tehnikuma pa je bila ustanovljena z letošnjim šolskim letom Srednja tehnična šola, kot delavski oddelek ljubljanske srednje tehnične šole. Za pridobitev zadnjih dveh šol je vodila Železarna Jesenice precejšnje borbe, toda šoli sta svojo upravičenost obstoja na Jesenicah že v prvem polletju dokazali. Na Mojstrski šoli, katere učna doba traja

3 leta in ima 57 obiskovalcev, je bilo ob prvem polletju 75% dijakov pozitivno ocenjenih in je bil dosežen povprečen uspeh 3,8. Na delavskem oddelku TSS pa je bilo pozitivno ocenjenih 66% dijakov, doseženi učni uspehi pa je bil 2,7. Spričo neodgovarjajoče predizobrazbe so doseženi uspehi zadovoljivi tako na Mojstrski kot na Tehnični srednji šoli, ki ima isti učni program, kot ga ima metalurški odsek Tehnične srednje šole v Ljubljani. Resno in vestno delovanje šol sta ugotovili tudi dosedanja inšpekcija, kar opravičuje dodelitev mojstrske in tehnične šole delavskim Jesenicam.

Rezultati naše proizvodnje

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA MESEC DECEMBER 1955			IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR — NOVEMBER 1955			IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR — DECEMBER 1955		
Skupna proizvodnja			Skupna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
Obrat:	Indeks izvršitve v % Količina		Družbeni plan po količini	98.8 %		Obrat:	Indeks izvršitve v % Količina	
Plavž	101.3		po vrednosti	99.9 %		Plavž	89.2	
Martinarna	97.9					Martinarna	97.4	
Elektro peč	57.3					Elektro peč	99.1	
Sa	97.9					Sa	94.5	
Težka proga	114.7		IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR — NOVEMBER 1955			Težka proga	103.9	
Lahke proge	138.5		Blagovna proizvodnja			Lahke proge	111.5	
Žična valjarna	91.9		Družbeni plan po količini	105.5 %		Žična valjarna	101	
Valjarna 2400	85.8		po vrednosti	106.6 %		Valjarna 2400	100.9	
Valjarna 1300	77.3					Valjarna 1300	89	
Jeklovlek	126.1					Jeklovlek	109.3	
Sa	103.4					Sa	102.4	
Hladna valjarna	96.3		IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA MESEC DECEMBER 1955			Hladna valjarna	111.3	
Žičarna	95.7		Blagovna proizvodnja			Žičarna	106.6	
Predelani proizvodi	102.5		Družbeni plan po količini	97.3 %		Predelani proizvodi	106.3	
Cevalna	107.1		po vrednosti	97.4 %		Cevalna	106.3	
Elektrodni oddelek	85					Elektrodni oddelek	103.6	
Sa	97.8					Sa	107.5	
Siva livarna	122.2					Siva livarna	117.2	
Jeklo livarna	97					Jeklo livarna	115	
Sa	118.7		IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR — DECEMBER 1955			Sa	116.9	
Opekarna	97.3		Blagovna proizvodnja			Opekarna	103.2	
Skupaj	100.3		Družbeni plan po količini	104.7 %		Skupaj	98.9	
Družbeni plan po količini	100.3 %		po vrednosti	104.6 %		Družbeni plan po količini	98.8 %	
po vrednosti	99.9 %					po vrednosti	99.9 %	

Več pozornosti sindikalnemu delu

Pred nekaj dnevi je bil v valjarni tanke pločevine na Javorniku redni letni občni zbor sindikalnega odbora obrata Javornik II. Občnemu zboru je prisostvovalo okoli 100 članov obratne sindikalne organizacije, kakor tudi zastopnika T. O. sindikata Železarne Jesenice.

Predsednik sindikalnega odbora pločevinskih valjarn tov. Vidic Alojz je podal obširno poročilo. Uvodoma je govoril o vlogi socialistične Jugoslavije v svetu ter omenil obisk predsednika republike v Etiopiji in Egiptu, ki je za našo državo ogromnega pomena.

Tov. Vidic je svoje poročilo nadaljeval z obravnavanjem konkretnih problemov iz našega notranjega gospodarskega življenja in opozoril na to, da bo treba v nastopajočem letu skrbeti za odstranitev raznih anomalij, kakršne smo imeli v lanskem letu v nekaterih naših podjetjih. Dalj časa se je zadržal pri delu delavskih svetov in pri tem povedal, da je bilo v našem obratu vse premalo zanimanja za dejavnost organov delavskega uprav-

ljnja. Sindikalni odbor obrata Javornik II. je v preteklem letu poskrbel zato, da je bila koordinacija dela z ODS na razmeroma dobri višini, vendar bo potrebno v prihodnjem letu članstvu sindikata poskrbeti za poročila o tematiki dela ODS.

Delo sindikalne organizacije je bilo v preteklem letu precej živahno. Sindikalni odbor je na sedmih sejah največ razpravljal o tarifni politiki in o tekočih problemih v zvezi z razporeditvijo novih delovnih mest v mehanizirani valjarni tanke pločevine. 18. septembra 1955 je bila v valjarni lepa svečanost na kateri je bil izvršen slavnostni začetek dela na novi progi tanke pločevine. Proslavi je med drugim prisostvoval tudi tajnik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, dalje predsednik OLO Kranj tov. Košmelj, kakor tudi vidnejši predstavniki organov delavskega upravljanja ter družbenih in političnih organizacij terena Javornik — Koroška Bela.

Sindikalni odbor je posvetil precej skrbi tovarišem, ki so potrebovali pomoči in v ta namen

Veliki zračni prostori in moderne peči so v modernizirani valjarni tanke pločevine pomembne pridobitve za naše podjetje in celokupno gospodarstvo

razdelil 15.000 din. Nadalje je koristilo dopust v sindikalnih počitniških domovih v Crikvenici in Opatiji 30 članov omenjenega obratnega kolektiva. Med letom je bilo organiziranih več izletov v Portorož, Crikvenico, Zagreb in k Sv. Urhu pri Ljubljani, kjer je bila med drugo svetovno vojno znana belogardistična postojanka.

Eno izmed perečih organizacijskih vprašanj, ki dela sindikalnemu odboru v valjarni tanke pločevine precej preglavic je plačevanje članarine. Sindikalni zaupniki na posameznih izmenah se pritožujejo, da številni člani ne plačujejo sindikalne članarine po določeni lestvici temveč kar pavšalno. Ta problem je bil obravnavan tudi v razpravi na podana poročila. V razpravi, ki je bila precej živahna, so diskutanti ostro grajali tiste delavce v obratu, ki ne priznavajo pomena sindikalne organizacije. Tu gre za 23 neorganiziranih delavcev.

Delavnemu kolektivu obrata pločevinskih valjarn ne delajo posebne časti delavci, ki iz neupravičenih razlogov izostajajo od dela. V preteklem letu so imeli v obratu 36 neopravičenih izostankov od dela, na prvem mestu pa je tov. Pekolj iz adjuštaže, ki se je v preteklem letu poživžgal na družbeno disciplino ter ima 10 neopravičenih izostankov od dela.

V diskusiji so govorniki precej obširno obravnavali uredbo o dopustih. Predlagano je bilo naj bi se ta uredba dopolnila in sicer tako, da bi omogočili dodatni dopust tistim delavcem, ki v podjetjih delajo v turnusu, to je neprekinjeno skozi vse nedelje.

Ob zaključku je bil izvoljen novi 11 članski sindikalni odbor in sprejeti so bili zaključki. Eden izmed številnih sklepov je tudi, da bodo odslej posvečali več skrbi izobraževanju in dviganju ideološke ravni zaposlenih delavcev. Zato bodo skrbeli, da se bo čim večje število delavcev — članov sindikata vključilo v „Svobode“ in prosvetna društva, organizirali pa bodo tudi vrsto pčučnih ekskurzij in izletov ter predvidevajo tudi skupinski obisk jesenskega Dunajskega velesejma.

Za čim boljšo koordinacijo sindikalnega odbora z obratnim delavskim svetom bodo določili dva člana novo izvoljenega sindikalnega odbora, ki bosta imela nalogo vzdrževati tesnejše stike z ODS. Poleg tega pa bodo člani ODS večkrat poročali članstvu kolektiva o svojem delu, z namenom, da jih tako seznani s problematiko delavskega upravljanja ves obratni kolektiv.

Edo Žagar

Obvarujmo gozdove pred opustošenjem!

Uprava za gozdarstvo pri OLO Kranj je pred kratkim poslala našim upravnim organom in sindikalni organizaciji dopis, ki se glasi:

„Na zadnjem sestanku revirskih gozdarjev v Kranju se je obravnavalo tudi vprašanje škode na gozdnem drevju, predvsem v okoliških industrijskih centrih, ki jo dela človek.

Iz dosedanjih poročil in prijav je razvidno, da je kraja gozdnega drevja najbolj razširjena v okolici Jesenic in da jo povzročajo zlasti delavci Železarne, ki stanujejo v barakah in skupnih provizorijih.

Zaradi strupenih plinov, ki jih izloča tovarna, je gozdna vegetacija v bližnji okolici Jesenic že itak ogrožena, zato je nemogoče, da bi še dopuščali tako obsežno krajo lesa, ki močno pospešuje upropaščanje zelenega pasu okrog Jesenic. Z raznimi kazenskimi ukrepi se ne da doseči zadovoljivega uspeha, zato smatramo za potrebno, da k temu problemu pristopi tudi Vaše podjetje. Prepričani smo, da nihče ne želi, da bi se jeseniška okolica spremenila v golo kamenito sotesko, kar pa se bo poleg vpliva strupenih plinov, z divjo krajo in pustošenjem mladega drevja vsekakor zgodilo.

V interesu gozdarstva in prebivalstva Jesenic, ki na ta problem gleda z daljšo perspektivo, Vas naprošamo, da na primeren način obvestite svoje delavce o posledicah neodgovornega izsekavanja gozdov, tiste pa, ki brez dovoljenja dnevno zahajajo s sekiro v gozd, pokličite na odgovornost.“

Tako okrajna uprava za gozdarstvo. O upravičenost njene zaskrbljenosti in poziva na vse prebivalce Jesenic glede brige za očuvanje zelenega pasu ni dvoma. Problem je le v tem, kako resnično preprečiti nadaljnje pustošenje gozdov v okolici Jesenic, ko ne pomaga mnogo niti nadzor s strani gozdarjev, niti razne kazni zalotenih storilcev škode na drevju. Preostane nam samo

poziv na slehernega posameznika, na njegovo razsodnost in zavest, ki na noben način ne more zanikati škodljivosti takega pustošenja gozdov v neposredni bližini industrije.

Kako velikega pomena za značaj zemlje so prav gozdovi, je splošno znano. Vzemimo samo naš Kras, ki je zaradi pretiranega izkoriščanja gozdov postal simbol za vsako golo, skalovito in nerodovitno področje. Nepremišljeno pustošenje gozdov se je povsod po svetu kruto maščevalo, saj je prav dreve tisto, ki brani, da veter in dež ne odnašata rodovitne zemlje, istočasno pa s svojim odpadlim listjem prav drevje najbogateje skrbi za nastanek humusa. Niso redki primeri, da se je z uničenjem gozdov temeljito spremenila tudi klima, ki je škodljivo vplivala na vso ostalo naravo in onemogočila dosedanje agrarno kulturo. Poleg tega pa je drevje tudi najbogatejši potrošnik dušika, ki ga izdihavajo vsi sesalci in istočasno tudi najbogatejši proizvajalec kisika, ki je nujno potreben za sleherni življenje.

En sam pogled na Jesenice n. pr. iz Žirovnice, zadostno priča o nujnosti zelenega pasu okoli Jesenic. Današnji urbanizem v slehernem naselju nujno predvideva tudi zeleni pas rastlin, ki ne služi samo okrasju, temveč tudi vsemu mnogo koristnejšemu. Zadimljena, prašna in strupenih plinov polna ozka jeseniška kotlina se res lahko v bližnji bodočnosti spremeni v skalovito žalostno puščavo.

Zato pozivamo vse člane delovnega kolektiva, kakor tudi vse prebivalstvo Jesenic, da z vso resnostjo pristopi k temu problemu in v interesu očuvanja gozdov in njihove rasti, onemogoči vsako škodljivo in neodgovorno pustošenje. Z družbenim nadzorom nad nepopoljšljivimi uničevalci in tatovi gozdov bomo očuvali naše zeleno bogastvo tudi bodočim rodovom, vsak tak škodljiv primer posameznikov pa pošljite uredništvu „Železarja“ tudi za javno objavo!

PROIZVODNI REKORD

Največja dnevna proizvodnja, odkar obstoja težka proga - valjarna profilov na Javorniku, je bila dosežena dne 21. januarja 1956 s 469.190 kg v 24 urah!

Vse za dvig proizvodnosti!

Utrinki iz zgodovine

izobraževalnega kulturnoprosvetnega dela naprednega delavstva Jesenic

OTROŠKA LETA

Naj vas ne moti naslov. Ne bom pisal o otrocih. Iz ostankov preteklosti — starih ohranjenih zapiskov bom segel skoro za sto let nazaj, ko so bile na Jesenicah (oziroma takrat na Savi Savi) še Ruaroove fužine, na Javorniku pa so gospodarili Zoisi, ki slovenski kulturi niso bili prav nič naklonjeni, kakor ji je bil v času prvega slovenskega posvetnega pesnika Valentina Vodnika naklonjen njihov prednik fužinarski gospod baron Ziga Zois, lastnik rudnikov, plavžev in fužin na Javorniku in v Bohinju. Njim „kranjščina“, ki jo je tako visoko cenil njihov prednik in slovenski kulturni mecen, ni bila mar. Poleg nemščine so jo uporabili le v Delovnem redu, ki so ga napisali za svoje fužine in valjarne v Bohinju in za svoj plavž in fužinarske obrate na Javorniku. Napisali so ga za delavce, da bi le-ti ostali poslušni, da bi se ne „puntali“ in da bi ne rovarili proti podjetju. Nekaj let kasneje, leta 1869, je ta delovni red prevzela tudi Kranjska industrijska družba, ki so jo ustanovili Luckmanni, Zoisi in še nekateri drugi nemški ljubljanski kapitalisti. Delovni red je bil namreč odlično sredstvo za brezpogojno pokorščino in izkoriščanje delavstva, ker je preprečeval vsak organiziran nastop delavstva proti podjetju. Kapitalisti so dobro poznali delavska gibanja v svetu. Vedeli so za Marksov Komunistični manifest in za prve delavske organizacije, čeprav jih leta 1869 v Avstriji še ni bilo, in zato bi se radi proti vsem tem, zanje nevarnim gibanjem zavarovali že prej, preden bi mogla prodreti v Avstrijo in tako tudi na Kranjsko.

Delavstvo je bilo v tistem času strahotno izkoriščano. Delalo je po 12 do 14 ur dnevno in je bilo proti lastnikom podjetja popolnoma brezpravno. Ob nastopu delovnega razmerja so delavcu prebrali Delovni red in ta ga je moral podpisati ter se tako obvezati, da bo brez ugovora izpolnjeval vsa pravila tega reda in se jim pokoraval.

Kako je živelo delavstvo v „otroških“ letih jeseniškega proletariata, nam pokaže že bežen pogled na pravila takratnega Delovnega reda, ki je bil bolj podoben kakim kazenskim predpisom kakor pogodbi, ki naj bi določala razmerje med delodajalcem in delojemalci. Najstrožje se je seveda kaznovalo rovarjenje proti podjetju. Delavec, ki je rovaril ali „šuntal“, je bil po pravilih Delovnega reda takoj odpuščen.

Enaka kazen ga je doletela, če ni izpolnjeval določb, zapisanih v Delovnem redu, ali pa če ga je gosposka zaprla za več kakor tri dni. Razen te najstrožje kazni je Delovni red določal še dolgo vrsto drugih kazni, zlasti denarnih, s katerimi so zmanjševali že itak pičli delavčev zaslužek. Denarne kazni so znašale od petdeset krajcerjev do odtegnitve večdnega delavčevega zaslužka. O sporih, ki so nastali med delavcem in predpostavljenim, ni smelo odločati delavstvo, in delavec se je moral brezpogojno podrediti razsodbi lastnika podjetja ali svojega predpostavljenega.

S pomočjo Delovnega reda so lastniki Kranjske industrijske družbe lahko mirno odtrgovali delavcu od zaslužka. Za nepokorščino so ga kaznovali od petdeset krajcerjev do dveh goldinarjev, za žalitev predpostavljenih od enega do treh goldinarjev itd. Takih „prekrškov“ je bilo največ, saj je bil delavec kaznovan z denarno globo že, če ni pozdravil svojih nadrejenih s predpisanim pozdravom „bog daj srečo“.

Namen tega delovnega reda je bil jasen. Kapitalisti so z njim preprečili, da bi se delavstvo organiziralo in se organizirano borilo proti nečloveškemu izkoriščanju. Izkoriščanje je šlo celo tako daleč, da je moral delavec ob nastopu delovnega razmerja najprej plačati ali odslužiti orodje in druge potrebščine, s katerimi je delal. Rudarji pri Savskih jamah in na Begunjsčici so na primer morali sami kupovati smodnik, vžigalne vrvice, vžigalnike in olje za rudarske leščerbe, če so hoteli kopati rudo za lastnike Kranjske industrijske družbe. To robo so nakupovali v kaštah, trgovinah, ki so jih ustanovili lastniki samo zato, da so lahko delavcem izplačevali zaslužek v denarnih bonih namesto s praviim denarjem. V teh kaštah so bili delavci stalno zadolženi in večina njih je delala vse življenje le zato, da je lahko, odslužila dolg za moko, koruzno moko in zabelo, ki je bila takrat edina hrana. Bel kruh, ki so ga imenovali pogača, se je pojavil na mizi le ob največjih praznikih.

Tak je bil socialni položaj jeseniškega proletariata v njegovem obdobju, ki je trajalo od leta 1869 do zgraditve nove tovarne na Savi leta 1890. To obdobje bi lahko imenovali tudi čas popolnega delavskega brezpravja.

Leta 1890, leto dni po ustanovitvi Socialdemokratske stranke Avstrije, je na Jesenicah zago-

rela prva martinovka. Za njo so začeli še isto leto z delom tudi drugi novi obrati: težka progga, srednja in fina progga, žična valjarna, žični vlek, žebeljarna, livarna in mehanična delavnica. Že za gradnje teh objektov so na Jesenice začeli prihajati delavci iz avstrijskih in nemških tovarn, katerim so se pridružili delavci iz slovenskih fužin in železarn, ki so takrat propadle. Tudi bohinjski delavci, ki so imeli že svojo godbo, so se leta 1890, ko je na Bohinjski Bistrici pogorela nekdanja Zoisova železarna in valjarna, začeli seliti na Jesenice. (Iz te godbe, ki je bila sprva gasilska, so se kasneje razvile nekdanje tri jeseniške godbe.)

Leto 1890 je spremenilo socialno strukturo Jesenic. Iz delavsko-kmečkega kraja se je razvil izrazito industrijski kraj. Delavstvo iz nekdanjih avstrijskih in nemških tovarn, ki je bilo v manjšini, pa je začelo v domačem delavstvu prebujati delavsko zavest. To je bilo zelo težko, kajti domače delavstvo je bilo boječe in konservativno. Kljub temu pa je že leta 1892 morala Kranjska industrijska družba ukiniti stari Delovni red. Novi se je zaradi konservativnosti večine delavstva le malo razlikoval od starega. Pot do delavske zavesti, ki bi lahko spremenila odnos delodajalcev do delavstva, je bila še dolga in težka.

DELAJSKO IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO

Sedem let po ustanovitvi avstrijske socialdemokratske stranke je skušala skupina jeseniških socialistično mislečih delavcev pod vodstvom krojača Trojarja ustanoviti podružnico socialdemokratske stranke tudi na Jesenicah. S shodom, ki je bil leta 1896 v Ferjanovi gostilni na Jesenicah, so hoteli za stranko navdušiti jeseniško delavstvo in ga vključiti vanjo.

Sklicanje socialističnega shoda in nameravanje ustanovitve podružnice avstrijske socialdemokratske stranke na Jesenicah je kakor strela oplazilo lastnike Kranjske industrijske družbe in jeseniško duhovščino. Kranjska industrijska družba se je zbala, da bo s tem dejanjem konec brezpogojne pokorščine delavstva podjetju, in zbala se je mezdnih spopadov z delavstvom, ki bodo prav gotovo sledili, če se bode socializmom posrečilo ustanoviti socialistično organizacijo v jeseniški dolini. Duhovščino pa so plašili novi pogledi na svet, ki bi jih socialisti ugnili zanesti med delavstvo. Zato so se kapitalisti in duhovščina znašli na isti črti in oboji začeli strahovito gonjo proti socializmu. Tako so nahujskali nevedno jeseniško delavstvo, da je samo razbilo socialistični shod in s tem ustanovitev podružnice socialdemokratske stranke na Jesenicah, ki bi takrat edina lahko pomagala delavstvu iz njegovih težkih razmer.

Leta 1896 se je socialistični shod končal s pretepom. Nevednemu delavstvu so s prižnice socialiste tako očrnili in jih zasuli z „antikristi“, da se jih je večina izogibala.

Socialisti so bili osamljeni, a odnehali niso. Krojač Trojar je leta 1898 ustanovil Delavsko izobraževalno društvo. Čeprav društvo ni imelo stalnih prostorov, se je trudilo, da bi razširjalo poznavanje znanstvenega socializma med svojimi člani. Skoro vse delo je vodil krojač Trojar, ki je moral biti zelo razgledan. Včasih pa so prišli na Jesenice tudi predavatelji - socialisti iz Trsta in Ljubljane. Tako si je z delom izobraževalnega delavskega društva utirala socialistična misel pot med jeseniško delavstvo. Počasi, a vztrajno. Socialisti se niso menili za klevetanje s prižnice. S pojasnjevanjem stanja, v katerem je takrat živelo jeseniško delavstvo, je društvo pridobivalo delavce.

Delovanje Delavskega izobraževalnega društva je bilo zelo težavno. Prostorov društvo ni imelo. Delavci so se zbirali večji del na Trojarjevem stanovanju, ki pa je kmalu postalo premajhno. Prostor v kaki gostilni je bilo težko najti, kajti gostilničarji so še dobro pomnili razbitje socialističnega shoda pri Ferjanu leta 1896 in so neradi odstopali svoje prostore.

Zaradi pomanjkanja društvenih prostorov se je moralo društvo omejiti le na izobraževalno delo, ostalega kulturnoprosvetnega dela pa ni moglo razviti. Zato se je večina nekdanjih bohinjskih godbenikov leta 1899 včlanila v Katoliško delavsko društvo, ki je bilo (na pobudo kapitalistov duhovščini) ustanovljeno prav tako kakor Krščanska socialna zveza v protitež socialističnemu stremljenju na Jesenicah. Krščanska socialna zveza je bila ustanovljena kmalu po razbitju socialističnega shoda in takratni direktor Kranjske industrijske družbe Luckmann ji je dal celo petdeset goldinarjev podpore, da bi lahko prebredla prve težave po ustanovitvi. Luckmann je namreč hotel razcepiti delavstvo, še preden bi se moglo razredno enotno organizirati. S tem dejanjem pa je postal Luckmann, nemški liberalce, posredni ustanovitelj jeseniškega klerikalizma in začetnik kasnejših strankarskih bojev na Jesenicah.

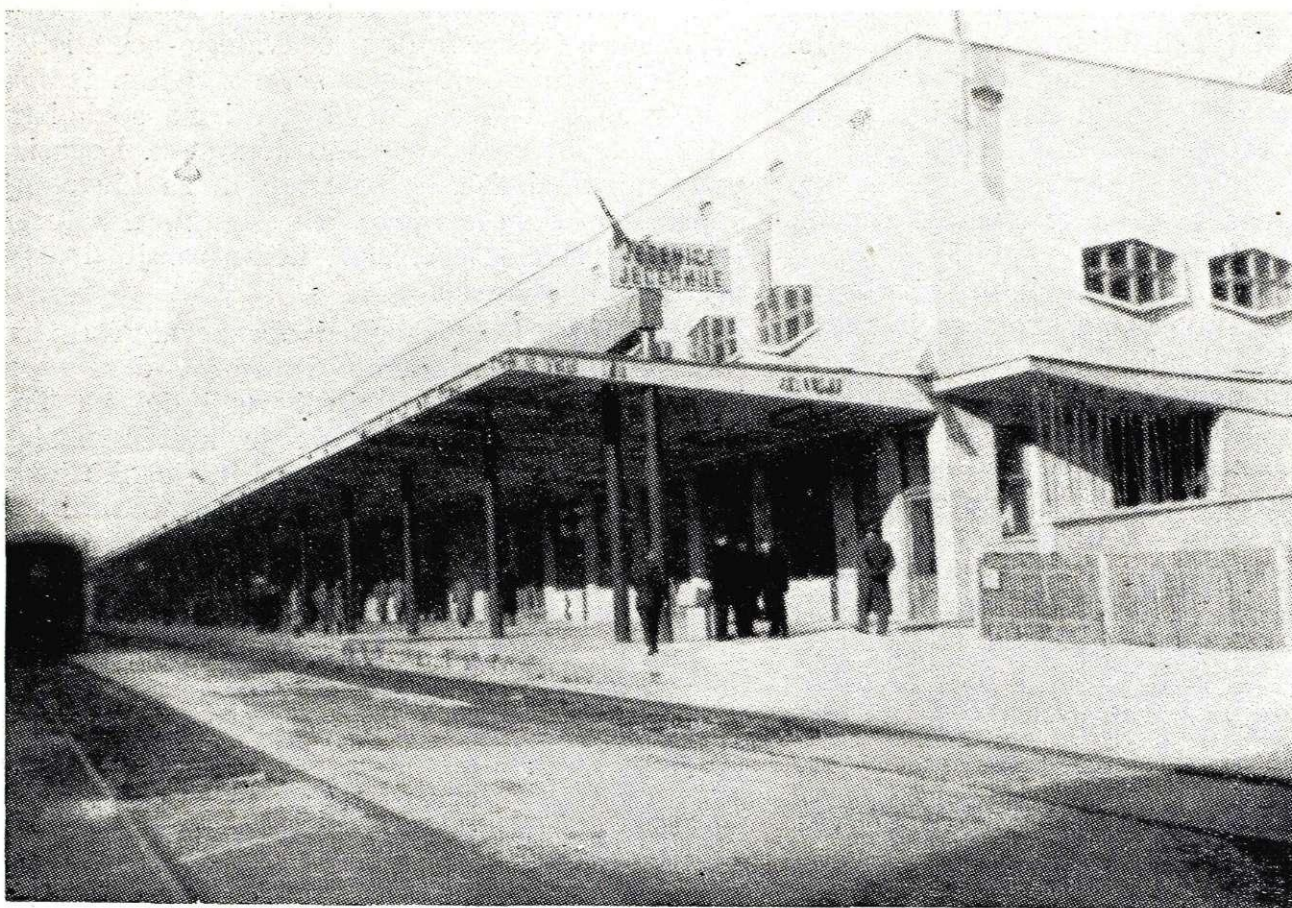
Kljub temu pa je delo socialističnega Izobraževalnega društva rodilo prve plodove. Leta 1899 je izbruhnila prva delna stavka v tovarnah Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in na Javorniku. Stavkati so začeli žebeljarji ki jim je hotelo podjetje odtrgati deset odstotkov zasluzka. Omenim naj, da je bilo v žebeljarni takrat največ socialistov. Uspeh te stavke je bil delen. Podjetje je moralo popustiti za pet odstotkov. Druga delna stavka je izbruhnila leta 1902, leta 1904 pa so začeli delavci na Javorniku in na Jesenicah prvo generalno stavko v zgodovini jeseniškega proletariata.

Ti mezdni boji so razgibali delavstvo. Leta 1905 je pri volitvah v Državni zbor dobil med jeseniškimi volivci socialistični kandidat največ glasov. Prav ta uspeh je bil jeseniškim socialistom v spodbudo, da so leta 1906 sklicali ustanovni občni zbor in na njem ustanovili podruž-

nico socialdemokratske stranke. Vztrajno desetletno delo jeseniških socialistov pod vodstvom krojača Trojarja je bilo kronano s prvim večjim uspehom. Stranka je tik pred voj-

no imela v svojih vrstah dobro tretjino vsega delavstva, zaposlenega pri Kranjski industrijski družbi.

(Nadaljevanje prihodnjič)

**Končno
so
Jesenice
dobile
nov in
moderen
kolodvor**

Z začetkom januarja 1956 je bil slovesno otvorjen novi moderni kolodvor na Jesenicah. Otvoritvi je prisostvovalo veliko število prebivalcev in mnogi predstavniki raznih organizacij, ustanov in forumov. Postaja je zelo lepo in moderno urejena in ponos Jesenicam, ki so jo težko toda vendarle pričakale.

Na zgornji sliki vidimo peron nove postaje, na spodnji pa trenutek, ko je ljudski poslanec tovariš Perovšek izročil ključne nove postaje predsedniku DS postajnega kolektiva.

Tudi letos je za Novoletno jelko pridne otroke obiskal Dedek Mraz

V otroškem
vrtcu so ob
Novoletni jelki
cicibani
z žarečimi
očmi
pričakali
Dedka Mraza,
ki jim je
izpolnil
z darilom
marsikatero
željo —
razen snega.

Kakor vsako leto, je tudi letos naše najmlajše ob Novoletni jelki obiskal Dedek Mraz, jim razdelil darila in jim povrh pripravil še celo vrsto prireditev in drugega veselja.

Mestno
gledališče
pa je za
Novoletno
jelko
pripravilo
pravljico
igro o Janku
in Metki,
ki zaideta
k hudi
čarovnici,
toda se
končno
le rešita
iz težav in se
vrneta
srečno
domov.

Pohiteti bo treba

Prva polovica letošnje gledališke in glasbene sezone je za nami. V tem delu sezone so se naša amatersko prosvetna društva obogatila z obširnimi gradivom izrednega kongresa prosvetnih društev na Jesenicah. Vendar so imele „Svoboda“ ter ostala prosvetna društva precej težav, ki so v številnih primerih celo ovirale dejavnost posameznih odsekov. Te težave so bile več ali manj materialnega značaja, z drugimi besedami povedano, našim društvom je zmanjkalo denarnih sredstev celo za najbolj nujne primere. V vrsto teh društev, ki so preživela tako imenovano finančno krizo, sodi tudi javorniška „Svoboda“. Društvo ni imelo finančnih sredstev in je bilo primorano preložiti premiero igre za določen čas, ob pravem času pa ni mogla začeti z delom ljudska univerza, ki deluje v okviru novo ustanovljenega izobraževalnega odseka.

Tako so imeli v prvem delu sezone le nekaj lepo uspešnih akademij in proslav, v mesecu januarju pa je začel z rednim delom dramski odsek, ki je uprizoril veseloigro „Raj potepuhov“, hkrati pa pripravlja politično satiro „Obdelujmo v miru svoje vrtove“ v režiji Matevža Kalana, komedijo „Svojeglavček“ v režiji Maksa Strleta in igro „Mrtvi ne plačujejo davka“, ki jo bo pripravil član dramskega odsega Vili Mandelj.

Izobraževalni odsek je za letošnje leto pripravil celo vrsto predavanj. Predavali bodo med drugim tov. Roman Albreht, prof. Anton Polenc, Ivan Regent, Ivo Ščavničar, Jože Smole, Tone Seliškar, Boris Ziherl in drugi. Predavanja bodo združena z predvajanjem filmov in skioptičnih slik. Vodstvo odseka bo poskrbelo in poizkušalo organizirati posebna predavanja za dijake nižje gimnazije, v okviru danih možnosti pa ideološko-politični ter jezikovni tečaj angleščine.

Zadnja leta so močno napredovali glasbeni odseki. To velja predvsem za moški pevski zbor, ki

je v prvih povojnih letih močno pogrešal mladih pevcev. To vprašanje je bilo pred kratkim rešeno, zboru se je pridružilo več mladincev, ki imajo voljo do petja, tako, da javorniški pevski zbor, ki ga vodi požrtvovalni pevovodja tov. Leopold Mejáč, šteje 45 članov. Pevski zbor ter godalni orkester pripravljata proslavo za obletnico smrti pesnika dr. Franceta Prešerna. Člani igralske družine pa bodo pripravili nekaj primernih recitacij.

Boleča točka v prosvetni dejavnosti na Javorniku pa je prav gotovo vprašanje prostorov, s katerimi razpolaga „Svoboda“. Sedem odsekov omenjenega društva životari v tesnih prostorih, ki so razmetani po celem revirju. Že nekaj let je ustanovljen pripravljalni odbor za gradnjo kulturnega doma, vendar obstoja le na papirju, ker pač ni vse doslej bilo pogojev, da bi zgradili prosvetni dom. Že pred leti so bili izdelani idejni osnutki, ki pa niso bili realizirani saj priloženi proračun osnutka znaša 120 milijonov dinarjev. Svobodaši ter ostalo prebivalstvo Javornika težko pričakuje dneva, da bo rešeno tudi finančno vprašanje gradnje doma.

V mesecu maju nameravajo člani javorniške „Svobode“ začeti veliko kampanjo za zgraditev novega prosvetnega doma. Začetek kampanje naj bi bil teden kulture z geslom „Postavimo si nov prosvetni dom“. Kakor predvidevajo, naj bi v tem tednu simbolično vzdali temeljni kamen na prostoru, kjer je v regulacijskem načrtu določeno mesto za postavitev prosvetnega doma. Poleg tega bo železarski Javornik obiskalo več kulturnih skupin iz drugih krajev, tako da bo teden kulture na Javorniku prava kulturna manifestacija in začetek kampanje za zgraditev novega prosvetnega doma, ki naj bo po mnenju članov in prebivalstva tako velik, da bo v njem prostora za vse.

Edo Žagar

Fizkultura in šport

Mladim jeseniškim strelcem so se pridružili tudi stari veterani - železarji

V zimskem času, ko so strelišča zasnežena in postane hladno, se morajo strelci posloviti od svojih vojaških pušk. Zato pa ne prenehajo s streljanjem in v zameno z vojaško puško pričnejo strelci vaditi v zaprtih prostorih s puškami na zračni pritisk. Na Jesenicah je v času vsak četrtek in nedeljo v dvorani Strelskega doma polno pionirjev, mladincev in članov, ki pridno trenirajo v strelja-

nju in se pripravljajo na razna tekmovanja in letno sezono. Na žalost pa se teh strelskih vaj vse premalo udeležujejo mladinke in članice, čeprav prav te s puškami na zračni pritisk poleg malokaliberskih pušk običajno tekmujejo preko vsega leta. Da je na splošno na streliščih premalo članic, je temu verjetno kriva tudi slaba propaganda za strelstvo, ki pa upajmo, da bo kmalu bolj pestra,

saj so se po strelskih okrožjih in pri strelski zvezi Slovenije že formirale posebne propagandne komisije. Tudi na Jesenicah je pred kratkim bila v Strelskem domu prva seja vseh propagandistov strelskih družin zgornje Gorenjske, na kateri je tov. Ažman Hugo razložil pomen in namen propagande za strelstvo in dal tudi osnovna navodila za bodoče propagandno delo v strelskih družinah. Po tej seji so se tudi propagandisti pomerili v streljanju z zračno puško. Najboljši je bil tov. Petrič iz strelske družine Rateče-Planica, ki je od 150 možnih napravil 132 krogov, drugi je bil tov. Kotnik iz Bleda s 114 krogi in tretji tov. Volf iz Bohinja s 110 krogi.

V nedeljo, 15. januarja letos pa je bil v Strelskem domu na Jesenicah tudi družinsko prvenstvo v streljanju z zračno puško. Prvenstva se je udeležilo več kot 70 članov, članic, pionirjev in mladincev, kar je prav lepo število. Tudi doseženi rezultati tega prvenstva so zadovoljni. Pri pionirjih je bil najboljši Lumpret Valko s 78 krogi od 100 možnih. Drugi je bil Pekonja Drago, ki je z 71 krogi zavzel drugo mesto in tako prav presenetil, saj je šele začel streljati. S 68 krogi je tretje mesto zavzel Urbas. Čeprav so v majhnih rokah teh pionirjev puške še nekoliko pretežke, je vendarle upati, da bodo z resnim treningom in trdno voljo še marsikaj dosegli. Pri mladincih so se kot prvi trije izkazali Gregorij Roman s 119 krogi, Felc Albin s 112 krogi in Vidic Gusti s 101 krogom.

Pri članih sta prvi dve mesti zavzela, še pred nedavnim sta tekmovala med mladinci, Novak Dušan s 137 krogi in Verdnik Hanzi s 128 krogi. Tretji je bil študent Fekonja Karlo s 126 krogi. Ostali člani so imeli tokrat, kot trdijo, precejšnjo smolo in na vseh tekmovanjih vidni favorit Dimc Mirko je „sabotiral“ najbrže po krivdi dejstva, da je prav on vodil ves potek tekmovanja, kar ga je utrudilo in se je moral zadovoljiti samo s 116 krogi.

Članic je tekmovalo manj, zato tudi borba ni bila tako huda. Stara strelka Majda Kralj je tudi na tem prvenstvu s 119 krogi zanesljivo zmagala. vendar jo že resno ogroža mlada Božena Bertonec, ki je s 108 krogi zasedla drugo mesto. Tretja je bila Smolnikar Helena s 105 krogi, ki ima vse pogoje za dobro strelko, le če bi resno in pridno vadila.

Izreden dogodek tega tekmovanja pa so bili štirje stari strelci, železarji — veterani, ki so mlajšim pokazali in dokazali, da pravih ljubiteljev strelstva ne morejo motiti prav nič visoka leta. To so bili Verdnik Tomaž s 78 leti, Roman Jože s 57 leti, Košir Anton s 54 leti in Markovič Alojz s 56 leti. Mladino je predvsem navdušil oče Narodnega heroja Matija Verdika-Tomaža, po katerem Strelska družina Jesenice nosi naslov. Jeseniški strelci smo ponosni, da hodi med nas oče Narodnega heroja Tomaža, ki mu želimo še mnogo let udeleževanja v strelstvu.

A. H.

VESTI O NAŠIH SODELAVCIH

RODILI SO SE:

V novembru:

Lapajne Ivici (Javornik IV) hči Špela, Nemečeku Viktorju (predelov. obr.) hči Viktorija, Zalokarju Antonu (žebljarna) hči Vlasta, Posušenu Janezu (promet) hči Ljubica, Gorsetu Francu (transport) sin Tomaž, Črvu Zdravku (Javornik I) hči Darja, Tufekčiču Aleksandru (kap. izgr.) hči Breda, Kerncu Janezu (faktorni odd.) sin Miloš, Langusu Antonu (plavž) sin Anton, Sodja Francu (opekarna) hči Cecilija, Jerebu Karolu (žičarna) hči Barbara, Dorniku Milanu (OTK) hči Jasna, Zormanu Joži (gradb. odd.) hči Vlasta, Žerjavu Joži (žična valjarna) sin Marjan, Gluharju Antonu (mehanična del.) sin Janez, Pašiču Šerifu (Javornik I) sin Zemir, Smidu Branku (opekarna) sin Stanko, Grašič Stanislavi (žična valjarna) sin Stanislav, Lagoja Tereziji (meh. del.) sin Srečko, Sorli Justini (elektroodni odd.) sin Emil, Zajcu Milanu (predel. obr.) sin Božo, Bregantu Martinu (plavž) hči Bernarda, Slapnik Angeli (elektroodni odd.) hči Marija, Ditjo Bibijani (OTK) hči Branka, Pavleniču Vinku (OTK) hči Tatjana, Pogačarju Petru (energ. odd.) sin Pero, Beljanu Ivanu (energ. odd.) hči Helena, Klinarju Matiji (promet) hči Jelka in Smrekarju Francu (Javornik I) hči Tatjana.

V decembru:

Kemperlu Karolu (nadzorna služba) sin Niko, Pagonu Ludviku (Javornik IV) hči Darinka, Smoleju Ivanu (Javornik I) sin Dušan, Vendraminu Ivanu (žična valjarna) sin Boris, Keseroviču Safetu (martinarna) hči Malika, Koširju Roku (žičarna) hči Ksenija, Ažmanu Francu (plavž) hči Marija, Markelju Joži (Javornik I) sin Janez, Jurkoviču Mirku (Javornik III) sin Mihec, Rakoviču Suvad (martinarna) sin Senad, Žitniku Stanku (gradbeni odd.) sin Stanko, Kristanu Francu (valjarna 2400) sin Darko, Čataku Smailu (valjarna 2400) sin Suad, Skoku Jerneju (žična valjarna) hči Štefka, Pogačarju Mirku (Javornik I) sin Darko, Kukmanu Vladu (transport) hči Marjetica, Vovku Francu (Javornik I) hči Lidija, Vlaheku Miju (žičarna) sin Srečko, Kotniku Rudolfu (plavž) hči Ana Marija, Trupkoviču Francu (Javornik I) hči Frančiška in Rozman Ani (tekači) hči Silva.

POROČILI SO SE:

V novembru:

Korošec Anton (montaža) z Blažič Marijo, Zupan Franc (Javornik III) z Erman Marijo, Sajenko Dimitrij (plavž) z Avsenik Pavlo, Šavli Janez (promet) z Repe Pavlo, Vidic Alojz (promet) z Ostojič Stanojko, Jerala Ignac (hl. valj.) z Markelj Marijo,

Terseglav Franc (varilna žica) z Lončnar Zvonko, Novak Emil (pocinkovalnica) z Marinšek Stanko, Kramar Franjo (plavž) s Pšenica Antonijo, Grzetič Pavel (promet) s Polc Ivano, Savič Vaso (Javk. II) s Sakovič Kosaro in Ovsenek Pavel (Javk. I) z Jurc Ivano.

V decembru:

Kramar Štefko (martinarna) z Legen Elizabeto, Plahutnik Rajko (žična valj.) z Dornik Marto, Dizdarevič Zijad (livarna) s Tatarovič Selimo, Pompe Stanko (promet) s Petelin Magdaleno, Triplat Albin (opekarna) z Rogač Frančiško in Cvijetkovič Mišos (martinarna) z Bohinc Heleno.

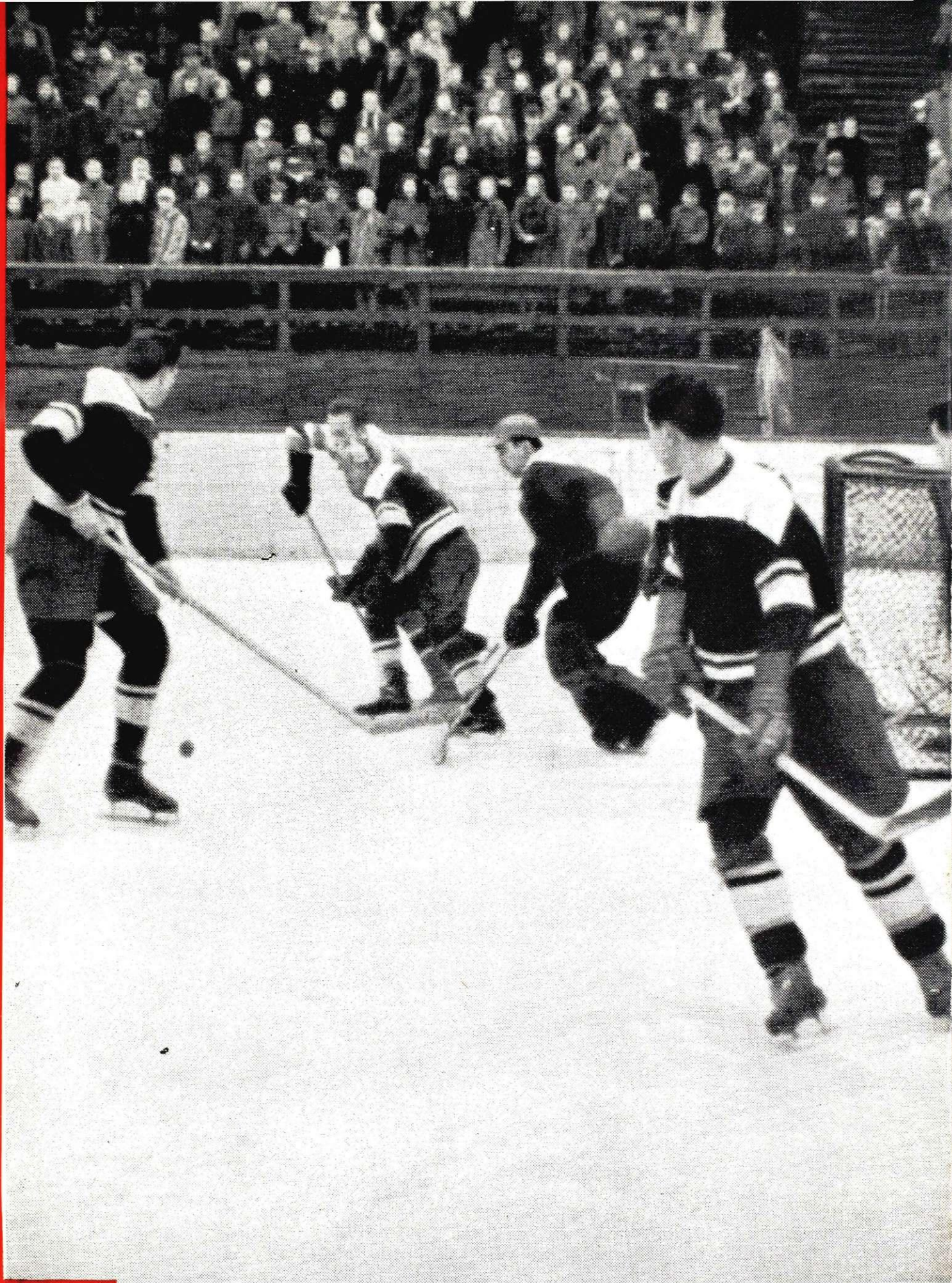
UPOKOJENI SO BILI:

V novembru:

Novak Franc (kamnolom), Koblar Franc (Javornik I), Srebrnjak Janez (Javornik I), Šober Bogomir (energij-ski odd.), Bizjak Avguštin (elektro delavnica), Preželj Martin (gradbeni oddelek), Ržen Mihael (vozovna delavnica) in Lotrič Terezija (komunalni oddelek).

V decembru:

Svetina Mihael (Javornik IV), Polajnar Miha (hladna valjarna), Črnovolov Miha (Javornik II), Čuden Janez (žebljarna), Ažman Franc (mehanična delavnica) in Pezdevšek Anton (gradb. odd.).

*T*eden hokejskega vzdušja, ugibanj, upanj in pričakovanj je za nami, naši fantje so se dobro držali, vse do predzadnjega srečanja. Kaj se hoče, tudi puck je okrogel. Vendar so dosegli častno drugo mesto in lahko smo ponosni nanje.

